30 vuotta suomalais-virolaista luonnonsuojeluyhteistyötä

30 aastat Eesti-Soome looduskaitseühistööd

30 vuotta suomalais-virolaista luonnonsuojeluyhteistyötä
30 aastat Eesti-Soome looduskaitseühistööd

Tämä teos on Suomen ja Viron tasavaltojen luonnonsuojeluyhteistyöhön sisältyvä hanke, johon osallistuivat Viron ilmastoministeriö ja Suomen ympäristöministeriö, Suomen metsähallitus, Suomen ympäristökeskus, Viron ympäristövirasto ja Viron maatalousyliopisto. Tämän julkaisu perustuu suurilta osin juhlaseminaarissa 15.6.2022 esitettyihin näkemyksiin, tuon ajan hallinnolliseen tilanteeseen sekä asiantuntijoiden tehtäväkuviin.

See kogumik on koostatud projektina Soome-Eesti riikidevahelise looduskaitsekoostöö raames, kus osalisteks on olnud Eesti kliimaministeerium ja Soome keskkonnaministeerium, Soome metsaamet, Soome keskkonnakeskus, Eesti keskkonnaamet ja Eesti maaülikool. Kogumik kajastab 15. juunil 2022 juubeliseminari ajal kehtinud olukorda ja ametinimetusi.

Julkaistu Suomen ympäristöministeriön rahallisella tuella.
Kirjastatud Soome keskkonnaministeeriumi rahalisel toetusel.

Toimittajat / Koostajad ja toimetajad: Mart Külvik ja Jukka-Pekka Jäppinen
Kielentarkastus / Keeletoimetajad: Jukka-Pekka Jäppinen (soome/suomi), Katre Palo (eesti/viro)
Taitto / Kujundus ja makett: Eesti Loodusfoto

© Suomen ympäristöministeriö ja Viron ilmastoministeriö 2023
© Soome keskkonnaministeerium ja Eesti kliimaministeerium 2023

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

KLIIMAMINISTEERIUM

ISBN 978-9916-719-47-3 (trükis)
ISBN 978-9916-719-48-0 (pdf)

30 vuotta suomalais-virolaista luonnonsuojeluyhteistyötä

30 aastat Eesti-Soome looduskaitse-ühistööd

Toimittajat | Koostajad ja toimetajad
Mart Külvik ja
Jukka-Pekka Jäppinen

Tartu – Helsinki
2023

Sisällysluettelo

7 Alkusanat

6 *Juhani Damski*, Suomen ympäristöministeriön kansliapäällikkö
8 *Meelis Münt*, Viron ympäristöministeriön kansliapäällikkö

13 Esimerkkejä hyvästä yhteistyöstä vuosilta 2011–2020

14 Onnistuneet yhteistyöprojektit
Tarvo Roose, Eija Hurme

18 Ruohonjuuritason toimintaa uhanalaisten kasvilajien ja elinympäristöjen puolesta ja vieraslajeja vastaan
Tiina Kanerva, Terhi Ryttäri, Eike Tammekänd

22 Yhteistyön kehittäminen uhanalaisten hyönteisten suojelussa ja hoidossa
Iiro Ikonen, Tõnu Talvi

27 Katse menneisyyteen ja tulevaisuuteen

28 Suomen ja Viron luonnonsuojeluyhteistyön kolmas vuosikymmen 2011–2020
Ilkka Heikkinen, Mart Külvik

32 Suomen ja Viron luonnonsuojeluyhteistyön tulevaisuus
Tarja Haaranen, Taimo Aasma

34 Kirjoittajat ja panelistit | Autorid ja panelistid | Authors and panelists

35 Summary | The 30 years of Finnish-Estonian co-operation in nature conservation

36 Liite 1. Suomen ja Viron luonnonsuojelutyöryhmän kokoukset, seminaarit ja retket 2011–2020
Appendix 1. Working group meetings, seminars and other activities of the Estonian-Finnish Nature Conservation co-operation in 2011–2020
42 Liite 2. The 30th anniversary of nature conservation cooperation between Finland and Estonia, June 15–16th 2022, Programme of the seminar and excursion.
43 Liite 3. Biodiversiteetin suojelu muuttuvassa ilmastossa. Yhteenveto Suomen ja Viron 30-vuotisen luonnonsuojeluyhteistyön juhlaseminaarin 15.6.2022 paneelikeskustelusta
49 Appendix 3. Conserving biodiversity in a changing climate. Summary of a panel discussion held at the 30th Anniversary event of nature conservation co-operation between Finland and Estonia, 15.6.2022

Sisukord

7 Saateks

7 *Juhani Damski*, Soome Keskkonnaministeeriumi kantsler
9 *Meelis Münt*, Eesti Keskkonnaministeeriumi kantsler

13 Häid näiteid koostööst aastatel 2011–2020

15 Edukaid ühisprojekte
Tarvo Roose, Eija Hurme

19 Rohujuuretasandi koostöö ohustatud taimeliikide ja elupaikade kaitsel ning võõrliikide kõrvaldamisel
Tiina Kanerva, Terhi Ryttäri, Eike Tammekänd

23 Koostöö ohustatud putukate kaitse korraldamisel
Iiro Ikonen, Tõnu Talvi

27 Vaade möödanikule ja tulevikule

29 Soome ja Eesti looduskaitseühistöö kolmas aastakümme 2011–2020
Ilkka Heikkinen, Mart Külvik

33 Soome ja Eesti looduskaitsekoostöö tulevik
Tarja Haaranen, Taimo Aasma

34 Kirjoittajat ja panelistit | Autorid ja panelistid | Authors and panelists

35 Summary | The 30 years of Finnish-Estonian co-operation in nature conservation

36 Lisa 1. Eesti ja Soome looduskaitsetöörühma koosolekud, seminarid ja ekskursioonid 2011–2020
Appendix 1. Working group meetings, seminars and other activities of the Estonian-Finnish Nature Conservation co-operation in 2011–2020
42 Lisa 2. The 30th anniversary of nature conservation cooperation between Finland and Estonia, June 15–16th 2022, Programme of the seminar and excursion
46 Lisa 3. Elurikkuse kaitse muutuvas kliimas. 30 aastat Soome ja Eesti looduskaitsekoostööd tähistava juubeliseminari 15. juuni 2022 paneeliarutelu kokkuvõte
49 Appendix 3. Conserving biodiversity in a changing climate. Summary of a panel discussion held at the 30th Anniversary event of nature conservation co-operation between Finland and Estonia, 15.6.2022

Alkusanat
Saateks

Juhani Damski
Suomen ympäristöministeriön kansliapäällikkö
Soome Keskkonnaministeeriumi kantsler

Hyvät kollegat ja ystävät!

Suomi ja Viro ovat enemmän kuin pelkkiä naapurimaita. Meitä yhdistävät maantieteen lisäksi myös kieli ja kulttuuri. Suhteemme ovat aina olleet hyvin läheiset. Tämän päivän muuttuvat geopoliittiset realiteetit osoittavat Suomen ja Viron välisen pitkäaikaisen ystävyyden ja veljeyden arvon.

Ympäristökriisi ei tunne rajoja, kuten eivät tunne sen juurisyytkään. Ilmastonmuutos ja biologisen monimuotoisuuden heikentyminen liittyvät kiinteästi toisiinsa. Yhdessä saastumisen kanssa ne muodostavat yhden, eksistentiaalisen kriisin, joka uhkaa tulevaisuuttamme ja joka on ratkaistava yhteistyössä ja kokonaisvaltaisesti – kaikilla tasoilla – jos haluamme pelastaa planeettamme tulevia sukupolvia varten. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa kohtaan osoittaa selvästi, kuinka luonnon tuhoamista voidaan käyttää myös aseena. Se myös viitoittaa tietä tiiviiseen yhteistyöhön.

Viro ja Suomi ovat 30 vuoden ajan ylläpitäneet ainutlaatuista luonnonsuojeluyhteistyötä, joka perustuu maidemme maantieteelliseen läheisyyteen ja vahvaan kulttuurisidokseen. Meillä on samanlaiset arvot ja käsitykset ympäristöstä ja luonnonsuojelusta.

Suomen ja Viron luonnonsuojelutyöryhmän kahdenvälinen ympäristöyhteistyö on hyödyttänyt molempia maita läpi vuosien. Toimimme saman EU-lainsäädännön, Pariisin ilmastosopimuksen ja maailmanlaajuisen biodiversiteettikehyksen ohjaamina, edustaen laajaa boreaalista aluetta. Kokemusten vaihto tarjoaa molemmille osapuolille mahdollisuuden arvioida kansainvälisissä neuvottelupöydissä tehtyjä päätöksiä.

Suomalais-virolaisen luonnonsuojelutyöryhmän yhteistyö on viimeisen 30 vuoden ajan ollut luonteeltaan erittäin käytännöllistä ja mikä tärkeintä, molempia osapuolia hyödyttävää. Yhteistyö on tuonut yhteen asiantuntijoita keskustelemaan ja jakamaan tietoa käytännön hankkeista, uusimmista tutkimustuloksista, suojelun parhaista käytännöistä ja luonut näin tietopohjaa, joka edistää suojelua molemmissa maissa.

On huomionarvoista, että kahdenvälinen yhteistyö ei ole vain säilynyt vaan myös kukoistanut kolmen vuosikymmenen ajan. Pitkäaikainen yhteistyö on osoitus asiantuntijoiden sitoutumisesta, omistautumisesta ja johdonmukaisuudesta.

Seuraavalla vuosikymmenellä joudumme yhä enemmän taistelemaan ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden heikentymisen ja saastumisen aiheuttamaa ympäristökriisiä vastaan. Näiden ongelmien ratkaisun valtavirtaistaminen kaikille sektoreille on olennaisen tärkeää. Meidän on tutkittava tapoja lisätä ekosysteemien sietokykyä, torjua vieraslajeja ja auttaa uhanalaisia lajeja sekä ennallistaa elinympäristöjä suojelualueilla ja niiden ulkopuolella ja lisätä niiden kytkeytyneisyyttä.

Meidän on myös laajennettava ymmärrystämme ja tietopohjaamme luontopohjaisiin ratkaisuihin, jotka hyödyttävät ihmisiä ja ekosysteemejä ja sitovat hiilidioksidia päästöjen vähentämiseksi. Tiedon jakamisen ja maantieteellisistä ja kulttuurisista yhteyksistämme saatujen kokemusten merkitys tulee olemaan erittäin tärkeä näillä alueilla.

Meillä on täysi syy ylläpitää ja edelleen vahvistaa Suomen ja Viron luonnonsuojelutyöryhmän kahdenvälistä yhteistyötä osana maailmanlaajuisen ympäristökriisin ratkaisua tulevalla vuosikymmenellä. Tämän päivän päätöksillämme on suuri vaikutus tulevien sukupolvien elämään.

Voimme luottaa vahvaan yhteiseen perustaan ja luottamuksellisiin suhteisiin, maidemme väliseen ystävyyteen, kun kuljemme tiellä kohti tulevaisuutta, jossa edessämme on ennennäkemättömiä ympäristöhaasteita ja muuttuva geopoliittinen todellisuus.

Head kolleegid ja sõbrad!

Soome ja Eesti on enamat kui vaid naabrid. Meid seob keel, kultuur ja geograafiline lähedus. Meie suhted on alati olnud väga tihedad. Tänapäeva muutuv geopoliitiline olukord näitab Soome ja Eesti pikaajalise sõpruse ja vendluse väärtust.

Keskkonnakriis ei tunne piire nagu ka seda mõjutavad tegurid. Kliimamuutused ja elurikkuse vähenemine on omavahel seotud, tekitades negatiivse tagasiside. Lisades siia keskkonnareostuse, siis oleme jõudmas eksistentsiaalsesse kriisi, mis ohustab meie tulevikku. See kriis tuleb lahendada koostöös ja terviklikult – kõigil tasanditel –, kui tahame päästa oma planeedi tulevaste põlvkondade jaoks. Oleme näinud selgelt ka seda, kuidas Venemaa on rünnakus Ukraina vastu kasutanud looduse hävitamist relvana. See on järjekordne põhjus, miks peaksime naaberriikidena koos püsima.

Eesti ja Soome on 30 aastat hoidnud tugevat ja ainulaadset looduskaitsealast koostööd, mis on saanud tekkida tänu geograafilisele lähedusele ja tugevatele kultuurilistele sidemetele. Meil on sarnased väärtused ning arusaamad keskkonnast ja loodushoiust.

Soome-Eesti looduskaitse töörühma keskkonnaalane koostöö on mõlemale riigile läbi aastate kasu toonud. Töötame samade Euroopa Liidu õigusaktide, Pariisi kokkuleppe ja ülemaailmse bioloogilise mitmekesisuse raamistiku alusel, esindades tohutut boreaalset piirkonda. Tihe suhtlus annab võimaluse arutada rahvusvaheliste läbirääkimiste käigus tehtud otsuseid ja anda neile hinnanguid.

Soome-Eesti looduskaitse töörühma koostöö on viimase 30 aasta jooksul olnud oma olemuselt väga praktiline ja mis oluline: see on vastastikku kasulik. Koostöö on toonud kokku eksperdid mõlemast riigist, et arutada ja jagada teavet looduskaitsetegevuste ja uusimate uurimistulemuste kohta, ühtlasi tutvustada parimaid kaitsepraktikaid. Seeläbi on loodud ühine alus, et paremini mõista, mis aitab mõlema riigi looduskaitset edendada.

On tähelepanuväärne, et meie kahepoolne koostöö ei ole üksnes püsinud, vaid õitsenud juba kolm aastakümmet. Pikaajaline koostöö näitab aastate jooksul töörühma kaasatud ja selle saavutustesse panustanud ekspertide pühendumust ja järjepidevust.

Järgmisel kümnendil peame üha enam rinda pistma keskkonnakriisiga, mis on tekkinud kliimamuutuste, aina väheneva bioloogilise mitmekesisuse ja keskkonna saastumise tõttu. Üliloluline on need põhiprobleem viia kõikidesse valdkondlikesse poliitikatesse. Peame uurima võimalusi, kuidas suurendada ökosüsteemide vastupanuvõimet, tõrjuda invasiivseid liike ja abistada ohustatud liike ning taastada ökosüsteeme kaitsealadel ja väljaspool neid, parandades seeläbi looduse toimimist laiema seostatud tervikuna.

Ühtlasi peame laiendama oma arusaamu ja teadmistebaasi looduspõhistest lahendustest, mis toovad kasu inimeste tervisele ja ökosüsteemidele, ning õppima paremini mõistma süsinikdioksiidi sidumisprotsesse meie ökosüsteemides, et vähendada süsinikdioksiidi heidet. Nendes valdkondades muutub meie kahe maa geograafilistest ja kultuurilistest sidemetest tulenevate kogemuste tähtsus infovahetuses üha olulisemaks.

Meil on igati põhjust hoida ja veelgi tugevdada Soome-Eesti looduskaitse töörühma kahepoolset koostööd. See on vajalik, et panustada üleilmse keskkonnakriisi lahendamisse tuleval kümnendil; meid on ees ootamas murranguline aeg. Tänased otsused mõjutavad oluliselt tulevaste põlvkondade elu.

Me saame tugineda tugevale ühisosale ja usaldusliikele suhetele, sõprusele meie riikide vahel, liikudes tuleviku poole, kus on enneolematuid keskkonnaprobleeme ja pidevalt muutuv geopoliitiline olukord.

Alkusanat
Saateks

Meelis Münt
Viron ympäristöministeriön kansliapäällikkö (2018-2023)
Eesti Keskkonnaministeeriumi kantsler (2018–2023)

Hyvät luonnonsuojelijat!

Suomen ja Viron tasavaltojen vuonna 1991 solmitun ympäristönsuojelusopimuksen tavoitteena on: “Osapuolet edistävät ja laajentavat ympäristöyhteistyötä tasapuolisesti molempien maiden eduksi ja sopimuspuolten eduksi”. Voimme varmuudella todeta, että tämä tavoite on edelleen ajankohtainen.

Viron ja Suomen välinen luonnonsuojeluyhteistyö on kestänyt yli 30 vuotta. Tämä yhteistyö on mahdollistanut säännölliset yhteydet maidemme ministeriöiden, luonnonsuojelualueiden, kansallispuistojen ja ympäristöpalveluiden välillä, Viron ympäristöviraston ja kansallisen metsänhoitokeskuksen sekä Suomen ympäristöministeriön, Suomen ympäristökeskuksen (SYKE), Metsähallituksen luontopalvelujen ja ELY-keskusten välillä. Tänä aikana on järjestetty satoja yhteisiä seminaareja ja käytännön hankkeita, joiden aikana on tutkittu suojeltuja lajeja ja luontotyyppejä, otettu käyttöön erilaisia luonnonsuojelun hoitomenetelmiä, edistetty luontokasvatusta kehittäviä toimenpiteitä sekä kehitetty kansallispuistojen vierailijoiden parempaa palvelua. Yhteistyön tärkeimpiä huippuhetkiä olivat Viron valmistautuminen Euroopan unioniin jäsenyyteen ja Viron ehdotukseen Natura 2000 -suojelualueverkostosta.

Sekä Virossa että Suomessa on luontotyyppejä, jotka ovat erittäin harvinaisia tai kadonneet muualta Euroopasta tai maailmasta. Pohjois-Euroopan maina meillä on erityisen suuri vastuu ja toisaalta mahdollisuus ilmastonmuutoksen hillitsemiseen, sillä suurin osa Euroopan hiilivarastosta on sitoutunut alueidemme soihin ja metsiin. Samalla näissä elinympäristöissä on joskus myös tarvetta ihmisten tekemien virheiden korjaamiseen. Sekä Suomen että Viron menestystarinaa ovat soiden, erityisesti suomaisemien, ekologinen ennallistaminen, mikä edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja vähentää ilmastonmuutoksen haitallisia seurauksia.

Nykyäänkin on tärkeää jatkaa alan asiantuntijoiden välistä yhteistyötä ja käynnistää uusia ajankohtaisia aiheita käyttäen parasta olemassa olevaa tietoa. Virolla ja Suomella on paljon yhteistä uhanalaisten luontotyyppien ja lajien seurannassa erityisesti alueillamme esiintyvien pan-eurooppalaisten tärkeiden elinympäristöjen ja lajien esiintymisen vuoksi. Meillä on jo nyt hyvä ja toimiva tiedonvaihto niin menetelmien, datan kuin kokemustenkin osalta, ja tämä yhteistyö tulee varmasti jatkumaan. Tärkeitä tulevaisuuden osa-alueita ovat myös luonnonsuojelututkimuksen molemminpuolinen käyttöönotto, edellä mainittu ekologinen ennallistaminen sekä halu lisätä yhteistyötä luonnonsuojelututkimuksessa. Euroopan unionin jäseninä meillä on myös useita yhteisiä haasteita kunnianhimoisen luonnon monimuotoisuusstrategian toteuttamiseksi, mukaan lukien tarve laatia oikeudellisesti sitova luonnon elvytyssuunnitelma sekä parantaa lajien ja elinympäristöjen tilaa.

Ympäristöyhteistyömme on ollut onnistunutta ja tulee varmasti olemaankin, sillä vain toinen luonnonsuojelija voi täysin ymmärtää toista luonnonsuojelijaa.

Head looduskaitsjad!

1991. aastal sõlmitud Soome ja Eesti valitsustevahelise keskkonnakaitselepingu eesmärk kõlab: „Osapooled edendavad ja laiendavad võrdsetel alustel keskkonnaalast koostööd mõlema maa huvides ja lepingupoolte kasuks.“ Võime kindlustundega öelda, et see eesmärk on ka täna ajakohane.

Looduskaitsealane koostöö Eesti ja Soome vahel on kestnud üle 30 aasta. See sild on andnud võimaluse hoida regulaarselt kontakti ministeeriumite, kaitsealade, rahvusparkide, keskkonnateenistuste vahel, täna käib koostöö Eesti Keskkonnaameti ja Riikliku Metsamajandamise Keskuse ning Soome Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnainstituudi, Metsaameti ja ELY-keskuste töötajate vahel. Korraldatud on sadu ühiseid seminare ja praktilisi õppusi, mille käigus on inventeeritud kaitsealuseid liike ja elupaiku, tutvutud erisuguste kaitse korraldamise võtetega, aga ka aidatud välja töötada meetmed looduskõppe korralduseks ja rahvusparkide külastajate paremaks teeninduseks. Üheks kõrghooajaks selles koostöös oli kindlasti ettevalmistus liitumaks Euroopa Liiduga; Eestil tuli liitumishetkeks esitada oma ettepanekud Natura 2000 loodus- ja linnualade võrgustiku loomiseks.

Nii Eestis kui ka Soomes leidub elupaiku, mis mujal Euroopas või koguni maailmas on kadunud või üliharuldased. Põhja-Euroopa riikidena on meil eriti suur vastutus ja ka võimalused hoida kontrolli all kliimamuutuseid, kuivõrd kõige suurem osa Euroopa süsinikuvarust on seotud just meie regiooni soodes ja metsades. Samas vajavad need elupaigad kohati ka inimkonna tehtud vigade parandust. Nii Soome kui ka Eesti edulooks on olnud sooelupaikade, eriti rabamaastike ökoloogiline taastamine, mis aitab kaitsta elurikkust ja vähendada kliimamuutuste tagajärgi.

Ka täna on oluline jätkata erialaekspertide vahelist koostööd ja algatada uusi ajakohaseid teemasid, kasutades olemasolevat parimat teadmist. Palju seob Eestit ja Soomet ohustatud elupaikade ja liikide seire, iseäranis üle-euroopalist tähtsust omavate elupaikade ja liikide olemasolu tõttu. Juba täna toimib siin hea infovahetus nii metoodikate, andmete kui ka kogemuste osas, ja see koostöö jääb kindlasti kestma. Oluliseks tulevikuvaldkonnaks on ka vastastikune looduskaitseuuringute tutvustamine, eelpool juba mainitud ökoloogiline taastamine ning tahe suurendada koostööd looduskaitseteaduse raames. Euroopa Liidu liikmesriikidena on meil ühtlasi mitu ühist väljakutset, et ellu viia ambitsioonikat elurikkuse strateegiat, mh tuleb koostada õiguslikult siduv taastamiskava ning parandada liikide ja elupaikade seisundit.

Meie keskkonnahoiualane koostöö on olnud edukas ja kahtlemata see nii ka jääb, sest looduskaitsjat suudab lõpuni mõista ikka vaid teine looduskaitsja.

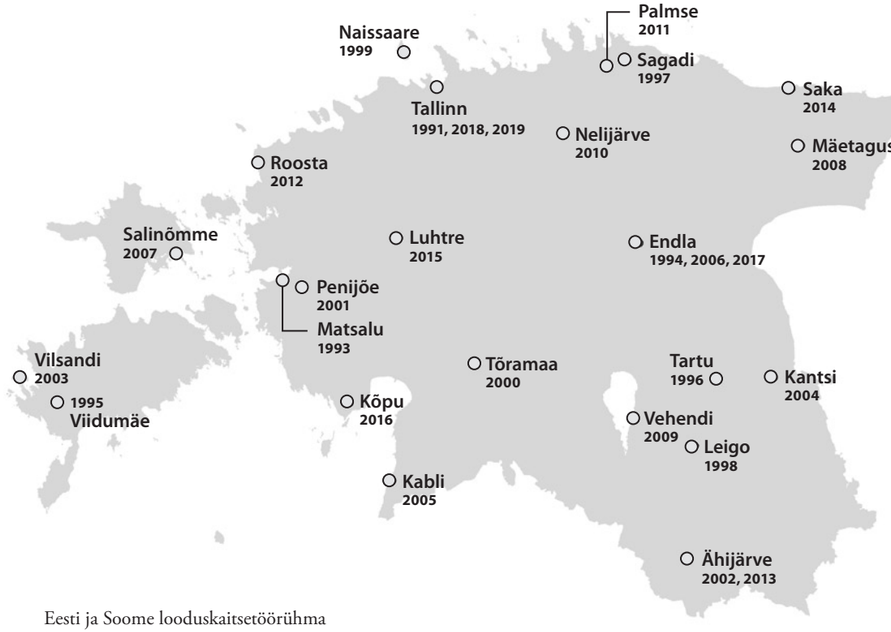

Eesti ja Soome looduskaitsetöörühma koosolekupaigad 1991–2019

Suomen ja Viron luonnonsuojelutyöryhmän kokouspaikat 1991–2019

Ryhmäkuva LIFE Liito-orava -projektitiimistä (Kuva: Anna Tuominen). Suomalaisia luonnonsuojelijoita kiinnostavia havaintoja Viron luonnossa: täpläverkkoperhonen (*Melitaea cinxia*), lehtotikankontti (*Cypripedium calceolus*); sisilisko (*Lacerta vivipara*) Viidumäen luonnonsuojelualueella Saarenmaalla; orapihlajankatajaruoste (*Gymnosporangium clavariiforme*) – yleinen Virossa, suhteellisen harvinainen Suomessa; kattohaikara (*Ciconia ciconia*) 1800-luvun kalkkikivimyllyn piipussa (Kuvat: Tõnu Talvi)

LIFE Lendorava projekti tiimi ühispilt (Foto: Anna Tuominen). Soome looduskaitsjatele huvi pakkuvaid vaateid Eesti looduses: nõmme-tähnikvõrkliblikas (*Melitaea cinxia*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*); arusisalik (*Lacerta vivipara*) Viidumäe looduskaitsealal Saaremaal; kadaka-näsarooste (*Gymnosporangium clavariiforme*) – Eestis tavaline, Soomes veel võrdlemisi haruldane; valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*) 19. saj paekivist vesiveski korstnal (Fotod: Tõnu Talvi)

Esimerkkejä hyvästä yhteistyöstä vuosilta 2011–2020

Häid näiteid koostööst aastatel 2011–2020

Onnistuneet yhteistyöprojektit

TARVO ROOSE
EIJA HURME

Suomessa ja Virossa on kokemusta useiden luonnonsuojelua edistävien yhteistyöprojektien toteutuksesta. Julkaisussa 20 vuotta suomalais-virolaista luonnonsuojelu yhteistyötä/20 aastat Eesti-Soome looduskaitse ühistööd on kattava lista näistä projekteista ja niiden onnistumisesta. Tässä esityksessä keskitymme muutamiin hyviin esimerkkiprojekteihin, jotka sisältyvät Euroopan Unionin LIFE-ohjelmaan.

LIFE Luonto-projektien pääajatus on edistää Natura 2000-verkoston yhtenäisyyttä. Natura 2000-verkosto on maailmanlaajuisesti tarkasteltuna ainutlaatuinen luonnonsuojelun järjestelmä. Valtaosa LIFE-projekteista kohdistuu luontotyyppien ennallistamiseen tai tiettyjen lajien elinolosuhteiden parantamiseen, ja myös tietoisuuden lisääminen on keskeinen osa jokaista LIFE projektia. Tavallisesti LIFE -projektit ovat melko työläitä suunnitella ja toteuttaa, ne kestävät useita vuosia ja ovat budjetiltaan miljoonia euroja. Kovan työn tuloksena saavutetaan kuitenkin tehokkaasti tuloksia.

Suomalais-virolainen yhteistyö LIFE-projekteissa alkoi yli 20 vuotta sitten. Käymme lyhyesti läpi neljä LIFE-projektia: NiittyLIFE:n (Meadow LIFE 2001-2004), RannikkoLIFE:n ja Liito-orava-LIFE:n (CoastNet LIFE ja Flying Squirrel LIFE, 2018-2025), sekä vasta alkaneen projektin LIFE Revives (2021-2027).

- **NiittyLIFE**-projektissa ennallistettiin 21 erilaista luontodirektiivissä listattua luontotyyppiä kaikkiaan 23 alueella Suomessa, Ruotsissa ja Virossa viiden organisaation voimin. Puustoiset niityt ja muut perinnemaisemat sijaitsivat Varsinais-Suomessa, Uppsalan rannikolla ja saaristossa, sekä Saaremaalla. Kaikissa kolmessa maassa järjestettiin myös talkooleirejä.
- **Liito-orava-LIFE**-projektissa keskitytään yhteen lajiin: liito-orava on uhanalainen Suomessa ja Virossa ja se sisältyy luontodirektiivin listoille II ja IV(a). Sen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa heikentää eikä hävittää, ja tiukka suojelu johtaa usein haastaviin tilanteisiin maan käytössä. Projektissa kehitetään uusia tapoja toimia, jotta työ maankäytön ja metsäsuunnittelun arjessa olisi helpompaa, vaikka samalla laji suojellaan tehokkaasti. Projektissa toimii 18 organisaatiota Suomesta ja Virosta.
- **RannikkoLIFE**-projektissa parannetaan rannikon elinympäristöjä ja luontotyyppejä 41 alueella Suomessa ja Virossa kahdeksan organisaation voimin. Tähän sisältyy niittyjen kirjo mutta myös vedenalaisia toimia ja pilottina laguunin ennallistaminen. Elinympäristöjen ennallistamisella parannetaan niiden muodostamaa verkostoa, ja samalla pyritään vähentämään joitakin ilmastonmuutoksen haitallisia vaikutuksia.
- **LIFE Revives**-projektissa tavoitteena on edistää raakun populaatioiden ekologisia olosuhteita 12 organisaation voimin Suomessa, Ruotsissa ja Virossa. Kaikkiaan ennallistetaan 85 kilometriä 69 joessa, ja kasvatusohjelman avulla autetaan uusien raakkupopulaatioita niiden alkuvaiheissa.

Kokemukset näistä yhteistyöprojekteista ja säännöllisistä yhteisistä keskusteluista niiden välillä ovat kiinnostavia ja hedelmällisiä. Jatkuva tiedonvaihto kiinnostuksen kohteista ja ideoista muodostavat pohjan, jolla tulevaisuuden ideoita voidaan kehittää. Tämä muodostaa perustan käytännön toimenpiteille ja yhteistyölle projektien ulkopuolella, mutta voi myös johtaa esimerkiksi uusiin toimenpiteisiin ja projektihakemuksiin.

Yhteenvetona voidaan todeta, että yhteisen näkemyksen ylläpito kannattaa: kun rahoitusmahdollisuuksia avautuu, olemme valmiita laittamaan ideoita yhteen, kokoamaan hakemuksen ripeästi ja osallistumaan peliin!

Edukad ühisprojektid

TARVO ROOSE
EIJA HURME

Soome ja Eesti partnerite koostöös on ellu viidud palju looduskaitset edendavaid ühisprojekte. Eelmises koostööväljaandes „20 aastat suomalais-virolaista luonnonsuojeluyhteistyötä / 20 aastat Eesti-Soome looduskaitse ühistööd“ on põhjalik nimekiri varasematest ühisprojektidest ja nende õnnestumistest. Keskendume paarile näitele edukatest ühisprojektidest, mis kuuluvad Euroopa Komisjoni LIFE programmi.

LIFE Nature projektide põhiidee on suurendada Natura 2000 võrgustiku terviklikkust, mis on ülemaailmselt ainulaadne looduskaitsesüsteem. Enamiku LIFE Nature projektide siht on taastada elupaikasid või parandada mõne konkreetse liigi elutingimusi ning keskne osa on suurenadada üldsuse teadlikkust. Tavaliselt on LIFE projektide ettevalmistamine ja juhtimine üsna töömahukas, projektid kestavad mitu aastat ja kulutavad ka miljoneid eurosid. Kuid selline tõsine panus aitab saavutada ka häid tulemusi.

LIFE projektide kaudu sai Soome-Eesti koostöö alguse üle 20 aasta tagasi. Vaatame nelja ühisprojekti: Meadow LIFE 2001–2004, CoastNet LIFE ja Flying Squirrel LIFE, mõlemad aastatel 2018–2025 ning uut projekti LIFE Revives, mida viiakse ellu aastatel 2021–2027.

- **Meadow LIFE** raames taastati viie organisatsiooni ühistööna 21 loodusdirektiivi elupaigatüüpi 23 projektialal Soomes, Rootsis ja Eestis. Puisniidud ja muud poollooduslikud rohumaad taastati Edela-Soome ja Uppsala maakonna rannikualadel ja saarestikus ning Saaremaal. Kolmes riigis toimus ka mitu vabatahtlikku laagrit.
- **Flying Squirrel LIFE** projektis on tähelepanu all esmatähtis kaitsealune liik: lendorav. Ta on Soomes ja Eestis ohustatud ning kantud loodusdirektiivi II ja IV(a) nimistusse. Seega ei tohi lendorava sigimis- ja puhkepaiku rikkuda ega hävitada. Range kaitse toob sageli kaasa väljakutseid maakasutuse planeerimisel ja korraldamisel. Katsetatakse uusi viise, kuidas muuta lihtsamaks igapäevane maakasutuse ja metsanduse praktiline korraldus ja seejuures kaitsta tõhusalt ka liiki. Selles projektis osaleb 18 organisatsiooni Soomest ja Eestist.
- Kaheksa organisatsiooni Soomes ja Eestis viivad läbi **CoastNet LIFE** projekti, taastades selle raames 41 rannikuga seotud elupaika ja parandades keskkonda. Siia kuuluvad mitmesugused rohumaad, aga ka veealune majandamine ja laguuni taastamine. Taastades elupaikasid, saame parandada rohevõrgustikku ja seeläbi ära hoida kliimamuutuse mõningaid negatiivseid mõjusid.
- **LIFE Revives**'i peamiseks eesmärgiks on parandada ebapärlikarbi populatsioonide ökoloogilisi tingimusi Soomes, Rootsis ja Eestis, projekti viivad ellu 12 organisatsiooni. Taastatakse 85 kilomeetrit elupaiku 69 jões ning rehabilitatsiooniprogrammi abil toetatakse varajase arengustaadiumi karpe, et saaks kujuneda uus karbipõlvkond.

LIFE ühisprojektidest saadud kogemustel ja projektiosaliste ühistel aruteludel on suur väärtus, sest need aitavad eesmärkide nimel teadlikumalt edasi liikuda. Pidev info, huvide ja mõtete jagamine on aluseks, et saaks kujuneda parim nägemus vajalikest praktilistest tegevustest, ja selle põhjal on võimalik koostada juba uusi projektitaotlusi.

Kokkuvõttes on partneritel kasulik omada ühist arusaama ja nägemust päevakajalistest probleemidest: rahastamisvõimaluste avanedes oleme siis valmis koostööks, et kiirelt koondada sobivad ideed ja projektile rahastust taotleda.

Yhteinen opintomatka Seitsemisen kansallispuiston metsänkunnostusalueelle vuonna 2018 (Kuva: Kaili Viilma)

Ühine õppekäik metsataastamise alale Seitsemise rahvuspargis aastal 2018 (Foto: Kaili Viilma)

Linkit / Lingid:

Flying Squirrel LIFE, 2018–2025 (Metsähallitus Parks & Wildlife Finland and Estonian Environmental Board responsible):
https://www.metsa.fi/en/project/flying-squirrel-life/
https://keskkonnaamet.ee/lendorava-elupaikade-taastamine
CoastNET LIFE, 2018–2025 (Metsähallitus Parks & Wildlife Finland and Estonian Environmental Board responsible):
https://www.metsa.fi/en/project/coastnet-life/
https://keskkonnaamet.ee/ranniku-life
Meadow LIFE, 2001–2004 (WWF Finland responsible):
https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/details/1622
LIFE Revives, 2021–2027 (University of Jyväskylä, Finland, responsible):
https://www.jyu.fi/science/en/bioenv/research/natural-resources-and-environment/life-revives

LIFE programme of the EU Commission (the CINEA): https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life_en
LIFE projects in Finland (Ministry of Environment, Finland): https://ym.fi/eu-n-life-ohjelma
LIFE projects in Estonia (Ministry of Environment, Estonia): https://life.envir.ee/

Koostööprojektid hõlmavad pärandkoosluste taastamist, kuid fookuses on ka alal leiduvate putukate looduskaitsebioloogia. Veised Kassari rannaniidul Hiiumaal; harilik lottsuru (*Hemaris tityus*) Viidumäe Mäepea puisniidul Saaremaal; verikireslased (*Zygaena* sp) Loode tammikus Saaremaal (Fotod: Tõnu Talvi).

Yhteistyöhankkeisiin kuuluvat perinnebiotooppien ennallistaminen ja niiden hyönteisten suojelubiologia. Nautakarja Kassarin rantaniityllä Hiidenmaalla; ruusuruohokiitäjä (*Hemaris tityus*) Viidumäe Mäepean metsäniityllä Saarenmaalla; punatäplä (*Zygaena* sp.) Looden tammilehdossa Saarenmaalla (Kuvat: Tõnu Talvi).

Ruohonjuuritason toimintaa uhanalaisten kasvilajien ja elinympäristöjen puolesta ja vieraslajeja vastaan

TIINA KANERVA
TERHI RYTTÄRI
EIKE TAMMEKÄND

Kasvitieteilijöiden ja suojelubiologien yhteistyö jatkui kolmannella vuosikymmenellä uhanalaisten kasvien ja elinympäristöjen suojelun sekä vieraslajien torjumisen teemoilla. Yhteistyö alkoi jo 1990-luvun puolivaiheilla uhanalaisten putkilokasvien seurantojen kehittämisellä, seurantatietojen analysoinnilla sekä suojelun ja hoitotoimien parhaiden käytäntöjen vaihdolla. Erityisesti Suomen ja Viron saaristossa mietittiin toimivia hoitomenetelmiä kedoille, niityille, lehdesniityille ja rannoille. Yhteistyössä järjestettiin seminaareja, työkokouksia ja tutkimusretkiä kumpaankin maahan sekä kirjoitettiin joitain julkaisuja. Tutustuminen maastoretkillä varsinkin Virossa tai Suomessa levinneisyytensä äärirajoilla kasvaviin lajeihin avasi silmiä lajien uhanalaisuuden syiden ymmärtämiseen ja mahdollisten hoitotoimien suunnittelemiseen.

2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä kasvien suojelun, luontotyyppien ennallistamisen ja hoidon lisäksi nousi haitallisten vieraslajien torjunta yhteiseksi kehittämiskohteeksi. Suomalaiset saivat Virosta oppia muun muassa jättiputkien hävittämisen suunnittelusta ja keinoista.

2010-luvulla yhteistyö jatkui edellisten vuosikymmenten teemoilla ja erilaisilla opinto- ja tiedonvaihtoretkeilyillä kumpaakin maahan. Kasviretkiä yhdistettiin ajoittain etenkin perhosten ja sammalten asiantuntijoiden retkiin ja yksittäisten lajien suojelun lisäksi mietittiin elinympäristöjen ja luontotyyppien elinvoimaisuuden säilyttämistä ja palauttamista. Elinympäristöjen suojelun ja hoidon kysymyksiä mietittiin muun muassa ennallistettavissa ja poltettavissa metsissä, soilla, tulvaniityillä ja merenrantaniityillä, kuivilla kalkkikedoilla, tuoreilla niityillä ja lehdesniityillä, lehdoissa, rannoilla sekä uuselinympäristöistä tienpientareilla ja ratapenkereillä. Yhteisiä hankeideoiden siemeniä löydettiin ja osa niistä iti mm. erilaisissa EU:n LIFE-hankkeissa. Esimerkiksi CoastNet-Lifessä on kummassakin maassa yhtenä toimenpiteenä kurtturuusun hävittäminen rannoilta ja saaristossa.

Linnut ja luonnonsuojelu opintomatkalla 8.–11. Syyskuu 2013, Limingan-lahti (Kuva: Kaja Lotman)

Linnu- ja looduskaitse korralduse õppereisil Liminganlahtis, 8.–11. september 2013 (Foto: Kaja Lotman)

Rohujuuretasandi koostöö ohustatud taimeliikide ja elupaikade kaitsel ning võõrliikide kõrvaldamisel

TIINA KANERVA
TERHI RYTTÄRI
EIKE TAMMEKÄND

Botaanikute ja looduskaitsebioloogide koostöö jätkus ka kolmandal kümnendil ohustatud taimede ja elupaikade kaitse ning võõrliikide tõrje valdkonnas. See algas Eesti ja Soome ametkondade vahel juba 1990. aastate keskel, kui hakati arendama ohustatud soontaimede seiret, analüüsima seireandmeid ning jagati vastastikku kaitse- ja majandamismeetmete parimaid praktikaid peamiselt Soomes Turu saarestiku ja Eestis Saaremaa näitel. Vaagiti selle üle, millised on alvarite, niitude, puisniitude ja randade tõhusaimad majandamisvõtted, seda eriti saartel. Koostöös korraldati seminare, praktilisemaid töökoosolekuid ja uurimisreise mõlemasse riiki ning avaldati ühiseid publikatsioone. Üheks põnevaks ja liigikaitse mõistmist avardavaks teemaks on olnud tundma õppida liike, mis kasvavad Soomes ja Eestis oma levikupiiril, ühtlasi tutvuda nende liikide ohutegurite ja kaitsevõimalustega.

Alates 2000. aastatest hakati tavapärase liigikaitse ja elupaikade taastamise ning hooldamise kõrval otsima meetmeid, kuidas tõkestada invasiivsete võõrliikide levikut. Näiteks soomlased tutvusid Eesti karuputke võõrliikide tõrje planeerimise ja meetoditega. Samades valdkondades jätkus koostöö ka 2010. aastatel. Taimeretked ühendati mõnikord liblikate ja sammalde asjatundjate ringkäikudega. Siin ei olnud tähelepanu all üksikute liikide kaitse, vaid ka vajadus säilitada ning taastada kasvukohti ja looduslikke elupaigatüüpe. Elupaikade kaitse ja majandamise küsimusi käsitleti ka Soome taastatavate, sealhulgas põletatavate metsade puhul, samuti soode, lamminiitude ja rannaniitude, kuivade lubjarikaste niitude, aruniitude ja puisniitude, rohundiikaste kuusikute, randade ning uute elupaikade (teeservad ja raudteetammid) puhul. Leiti ühiseid projektiideid ja osa neist said erisuguste Euroopa Liidu Life programmi projektidena ka teoks. Näiteks mõlemas riigis on CoastNet-Life'i üheks tegevuseks kurdlehise kibuvitsa väljajuurimine randadel ja saarestikus.

Võõrliikide tõrjumise talgud Hankos, 28.–29. mai 2019. Pildil talgulised ameerika kevadvõha (*Lysichiton americanus*) kasvukohal (Foto: Eike Tammekänd)

Talkoot vieraslajien hävittämiseksi, 28.-29. Toukokuu 2019, Hanko. Keltamajavankaalin (*Lysichiton americanus*) kasvupaikalla (Kuva: Eike Tammekänd)

Uhanalaisiin lajeihin, niiden elinympäristöihin ja luontotyyppeihin sekä vieraslajeihin liittyviä asiantuntijatapaamisia, opintomatkoja, maastoretkiä sekä tiedonvaihtoa vuosina 2011–2020

2011
- Metsien ennallistaminen ja suojelu, 23.–30.8.2011, Joensuu, Suomi

2012
- Biotooppien hoidon opintomatka, 21.–23.5.2012, Saaristomeri, Suomi
- Kämmeköiden suojelun opintoretki toukokuussa 2012, Saarenmaa ja Muhu, Viro
- Lehdesniittyjä koskeva asiantuntijatapaaminen, Syyskuu 2012, Viro

2013
- Perinnebiotooppien (niityt, lehdesniityt) hoidon ja vieraskasvilajien opintomatka, Matsalu ja Saarenmaa, Viro
- Lintujen suojelun ja luonnonhoidon opintomatka, 8.–11.9.2013, Liminganlahti, Suomi
- Tulvaniittyjä ja metsiä koskeva opintomatka, 26.–28.5.2013, Alam-Pedja ja Soomaa, Viro

2014
- Vapaaehtoisleiri ja vapaaehtoistoiminnan kehittäminen, 11.–13.8.2014, Osmussaari, Viro
- Työpaja projektisuunnittelusta ja yhteisestä EU:n Interreg-hankkeesta rannikkoalueiden uhanalaisten lajien ja luontotyyppien suojelemiseksi ja hoitamiseksi, 25.–27.8.2014, Saarenmaa, Viro
- Vieraslajiseminaari 29.–30.9.2014, Vantaa ja Nuuksion kansallispuisto, Suomi

2015
- Vapaaehtoisleiri ja vapaaehtoistoiminnan ja luonnonsuojelualueiden yhteistyön kehittäminen 22.–24.7.2015, Lenholmenin luonnonsuojelualue ja Teijon kansallispuisto, Suomi
- Tulvaniittyjä ja tulvia koskeva opintoretki 5.–7.10.2015, Etelä-Viro

2016
- Seminaari tulvaniityistä ja opintomatka, 18.–19.5. 2016, Alam-Pedja kansallispuisto, Kääpa maisemansuojelualue ja Ropka-Ihanen suojelualue, Viro

2017
- Uhanalaisten lajien ja direktiivilajien asiantuntijaretkeily, 29.–31.8.2017, Ida-Virumaa, Viro
- Soiden ennallistamisen asiantuntijatapaaminen, 12.–13.10.2017, Endla, Viro

2018
- Opintomatka uhanalaisten lajien ja habitaattien suojelusta ja hoidosta sekä vieraslajien torjunnasta, 2.–5.7.2018, Lounais-Viro
- Opintomatka uhanalaisten lajien suojelusta ja hoidosta sekä vieraslajien torjunnasta, 16.–18.8.2018 Saaristomeren kansallispuisto, Suomi
- Seminaari ja opintoretki boreaalisista perinnebiotooppeista, 10.–12.10. 2018, Viro (yhteistyöryhmän osin rahoittama)

2019
- Metsien ennallistaminen polttamalla, 4.5.2019, Teijon kansallispuisto, Suomi
- Vieraslajien (kurtturuusu, majavankaali) torjuminen talkoilla, 28.–29.5.2019, Hanko, Suomi
- Uhanalaisten lajien ja elinympäristöjen suojelu (perhoset ja *Neottinea ustulata*), ekologisen verkoston kehittäminen, 24.–27.6.2019, Saare, Kuresaare ja Muhu, Viro

2020
- Seminaari vieraslajeista, lainsäädännöstä ja parhaista käytännöistä, 4.3.2020, Tallinna, Viro
- Uhanalaisten lajien (perhoset, kasvit) suojelun opintomatka, 7.–9.8.2020, Lääne ja Saaremaa, Viro

Ohustatud liikide, nende elupaikade ja elupaigatüüpidega ning võõrliikidega seotud ekspertkohtumised, õppekäigud, väljasõidud ja infovahetus aastatel 2011–2020.

2011
- Metsade looduslikkuse taastamise ja kaitse seminar ja õppereis, 23.–30.8.2011, Joensuu, Soome

2012
- Koosluste kaitse õppereis, 21.–23.5.2012, Saaristomeri, Soome
- Käpaliste looduskaitse õppereis, mai 2012, Saaremaa ja Muhu, Eesti
- Puisniitude kaitse ekspertkohtumine, september 2012, Eesti

2013
- Traditsiooniliste koosluste (niidud, puisniidud) ja võõrtaimeliikide tõrje õppereis, Matsalu ja Saaremaa, Eesti
- Linnukaitse ja looduskaitse korralduse õppereis, 8.–11.9.2013, Liminganlahti, Soome
- Lamminiitude ja -metsade õppekäik, 26.–28.5.2013, Alam-Pedja ja Soomaa, Eesti

2014
- Vabatahtlike laager ja vabatahtliku looduskaitsetegevuse arendamine 11.–13.8.2014, Osmussaar, Eesti
- Projekti planeerimise ja Euroopa Liidu Interreg ühisprojekti töötuba rannikualade ohustatud liikide ning elupaikade kaitseks ja haldamiseks, 25.–27.8.2014, Saaremaa, Eesti
- Võõrliigiseminar, 29.–30. 9.2014, Vantaa ja Nuuksio rahvuspark, Soome

2015
- Vabatahtlike laager ning vabatahtliku tegevuse ja looduskaitsealade koostöö arendamine, 22.–24.7. 2015, Lenholmeni looduskaitseala ja Teijo rahvuspark, Soome
- Jõelammide ja üleujutuste õppekäik, 5.–7. 10.2015, Lõuna-Eesti

2016
- Luhaniitude seminar ja õppereis, 18.–19.5.2016, Alam-Pedja looduskaitseala, Kääpa maastikukaitseala ja Ropka-Ihaste hoiuala, Eesti

2017
- Ohustatud liikide ja Euroopa Liidu direktiiviliikide ekspertide ekskursioon, 29.–31.8.2017, Ida-Virumaa, Eesti
- Rabade taastamise ekspertnõupidamine, 12.–13.10.2017, Endla, Eesti

2018
- Õppereis ohustatud liikide ning elupaikade kaitse ja hooldamise ning võõrliikide ohjeldamise teemal, 2.–5.7.2018, Edela-Eesti
- Ohustatud liikide kaitse ja hooldamise ning võõrliikide ohjeldamise õppereis, 16.–18.8.2018, Saaristomere rahvuspark, Soome
- Traditsioonilisi boreaalseid kooslusi tutvustav seminar ja õppereis, 10.–12.10.2018, Eesti

2019
- Seminar metsade looduslikkuse taastamisest, kasutades ohjatud põletamist, 4.5.2019, Teijo rahvuspark, Soome
- Võõrliikide (kurdlehine kibuvits, ameerika kevadvõhk) tõrjumise talgud, 28.–29.5.2019, Hanko, Soome
- Ohustatud liikide (liblikad ja tõmmukäpp) ja elupaikade kaitse, ökoloogilise võrgustiku arendamine, 24.–27.6.2019, Saaremaa ja Muhumaa, Eesti

2020
- Võõrliikide, nendega seotud seadusandluse ja parimate praktikate seminar, 4.3.2020, Tallinn, Eesti
- Ohustatud liikide (liblikad ja taimed) kaitse õppereis, 7.–9.8.2020, Lääne- ja Saaremaa, Eesti

Suomen ja Viron yhteistyön kehittäminen uhanalaisten hyönteisten suojelussa ja hoidossa

IIRO IKONEN
TÕNU TALVI

Ilmaston ja maankäytön muuttuessa on tärkeää säilyttää pitkällä aikavälillä kaikille uhanalaisille lajeille riittävä hoitoverkosto, joka takaa lajien säilymisen myös muuttuvissa olosuhteissa. Hyönteislajien osalta Suomessa ja Virossa on keskityttävä erityisesti arvokkaimpien ja laajimpien perinne-, metsä- ja paahdeympäristökokonaisuuksien korkeatasoiseen suunnitteluun, peruskunnostukseen ja hoitoon sekä hyönteislajien ekologiaan. Hyönteisten suojelun ydinalueita on Virossa mm. Länsi-Viron kalkkialueilla, Pohjois-Viron rannikon dyyneillä ja Kaakkois-Viron hiekkamailla. Suomessa kohteina ovat muun muassa Saaristomeri ja yleisemmin harjualueet, kalkkialueet ja kedot sekä lahopuustoiset kangasmetsät. Molemmissa maissa erityistä luonnonsuojelullista arvoa on jalopuulehdoilla ja niiden reliktilajistolla.

Oleellista luontokadon torjumisessa on luonnon monimuotoisuutta edistävien toimenpiteiden valtavirtaistaminen. Laidunnuksen ja metsäpalokierron loputtua tarvitaan usein toisenlaista aktiivista määrävälein toteutettavaa hoitoa lajiston säilyttämiseksi. Tien- ja radanvarsien sekä kaupunkien uusympäristöjen hoitoa tulee aktiivisesti kehittää huomioimaan myös hyönteislajisto. Määrittelemällä alueellisesti arvokkaimmat väylien varsien paahdelajien hot-spot -alueet ja kohdentamalla näihin lajeille räätälöityä hoitoa, voidaan usein merkittävästi vähentää lajien sukupuuttovelkaa. Sotilasharjoitusalueilla ja Suomessa myös pienillä lentokentillä on usein suurta merkitystä laajoina uhanalaisten hyönteisten elinympäristöinä. Luontoarvoista tiedottaminen arvokkaiden alueiden maanomistajille sekä riittävät kan-

Uhanalaisten lajien ja elinympäristöjen suojelua ja hoitoa sekä vieraslajien torjuntaa koskevan opintomatkan osallistujia 2.-5. Heinäkuu 2018 Lounais-Virossa (Kuva: Tiina Kanerva)

Ohustatud liikide ning elupaikade kaitse ja hooldamise ning võõrliikide ohjeldamise õppereisil osalejad Edela-Eestis, 2.–5. juuli 2018 (Foto: Tiina Kanerva)

Soome ja Eesti koostöö ohustatud putukate kaitse korraldamisel

IIRO IKONEN
TÕNU TALVI

Kliima ja maakasutuse muutudes on pikaajalises vaates oluline säilitada piisav kaitsekorralduslik võrgustik kõigi erinevate nõudlustega ohustatud liikide jaoks. Ka putukate kaitse korraldamisel tuleb nii Soomes kui ka Eestis eelkõige keskenduda väärtuslike ja regioonile tüüpiliste elupaikade (metsad, pool-looduslikud kooslused, kuivad ja päikesele avatud kooslused) taastamisele ja hooldamisele. Selliste alade looduskaitselisel planeerimisel ja majandamisel tuleb arvestada ohustatud putukate ökoloogiaga. Eestis on putukakaitse tuumikalad nt Lääne-Eesti lubjarikkad elupaigad, Põhja-Eesti rannikuluidete ja Kagu-Eesti liivase pinnasega alad. Soomes on omakorda sellises fookuses nt Turu saarestiku ala, ooside piirkonnad, hajusalt paiknevad lubjakivialad, lääne-taiga metsad ja kuivad niidud. Mõlemas riigis on suur looduskaitseline tähtsus veel laialehistel salumetsadel ja sealsetel reliktsetel putukakooslustel.

Elurikkuse teemat on ühiskonnas vaja laiemalt tähtsustada. See on hädavajalik, et pidurdada bioloogilise mitmekesisuse vähenemist. Elupaikade traditsiooniline majandamine on hääbunud ja harvemaks jäänud boreaalsete metsade põlengud, mistõttu tuleb liikide ja elupaikade säilitamiseks leida alternatiivset perioodiliselt rakendatavat majandamisviisi. Võtted, mis on vajalikud näiteks maanteede ja raudteede ning nüüdisaegse linnakeskkonna hooldamisel, peaksid arvestama ka putukaliikidega. Põhjalikumat tähelepanu vajab metsade majandamise käigus tekkinud sekundaarsete koosluste tähendus: milline on nende mõju ohustatud ja haruldastele putukatele. Liikide väljasuremisvõlga on võimalik oluliselt vähendada, määrates kindlaks ohustatud putukaliikide ja nende toidutaimede kõige väärtuslikumad levi- ja kasvualad piirkonnas ning rakendades nendele aladele sobilikke majandamisvõtteid. Sõjaväe harjutusalad mõlemas riigis ja väikesed lennujaamad Soomes on sageli osutunud ohustatud putukate olulisteks uuteks elupaikadeks. Hädavajalik on teavitada maaomanikke, millise väärtusliku elurikkusega on nende omandis olevad elupaigad. Sama oluline on pakkuda maaomanikule piisavalt stiimuleid, et tal oleks huvi neid alasid hooldada. Liigikaitsel ei piisa alati elupaiga hoolikast planeerimis- ja hooldustegevusest ning vahel võib vajalikuks osutuda ka liikide taasasustamine.

Tähelepanu vajab oskus liike tunda: see on nõrgenenud nii Eestis kui ka Soomes. Teisalt on tekkinud juurde veebilehti ja sotsiaalmeediagruppe, mis aitavad liike määrata. Soomes välja antud suurepäraseid käsiraamatuid kasutavad laialdaselt ja tänuväärselt ka Eesti putukahuvilised. Innukate entusiastide toel edeneva igameheteaduse tähtsust liigivaatlusinfo kogumisel ei saa üle hinnata. Eesti ja Soome entomoloogide töös on kontaktid harrastusuurijatega olnud väga väärtuslikud.

Arendamisel on lihtsalt kasutatavad ja avalikud liigikaitse infosüsteemid ning liikide määrajad. Ohustatud liblikaliikide puhul saab määramisjuhistes anda teavet näiteks liigi ökoloogia, toidutaimede, arengufaaside ja toitumisjälgede kohta. Paljusid ööliblikaliike on kõige lihtsam kindlaks teha iseloomulike toitumisjälgede põhjal, kui on teada, kust ja millal neid jälgi otsida.

Putukaliikide inventeerimiseks on tekkimas uudsed lahendused. Soome riiklikus putukaseires kasutatakse nüüd külmutavaid püüniseid, kus mürki ei ole vaja. Soome toel ja eeskujul hakati Eestis haruldaste putukate inventeerimisel kasutama putukate feromoonpüüniseid. Ohustatud liike aitavad leida ka koolitatud lõhnakoerad. Viimasel ajal on koerte abil otsitud peale lendoravate ka mustlaik-apollo (*Parnassius mnemosyne*) ja aasia siku (*Anoplophora glabripennis*) röövikute väljaheiteid. LIFE Revives projektis (2021–2027) koolitatakse koeri ka ebapärlikarpe (*Margaritifera margaritifera*) leidma.

nustimet luonnonhoitoon ovat oleellisia. Huolellisen suunnittelun jälkeen voidaan toteuttaa myös lajien siirtoistutuksia.

Lajintuntemuksen heikkenemiseen on kiinnitetty huomiota sekä Virossa että Suomessa. Toisaalta lukuisista lajiryhmistä saa jo nyt nopeasti tunnistustietoa molempien maiden Facebook-lajitunnistusryhmissä ja uusia lajien tunnistusoppaita ilmestyy vuosittain. Suomessa laadittuja hyönteislajien erinomaisia tunnistusoppaita arvostavat myös virolaiset kollegat. Ammattitaitoisten ja innokkaiden harrastajien merkitystä lajihavainnoinneissa ei voi liikaa korostaa. Suomen ja Viron hyönteistutkijoiden ruohonjuuritason yhteistyö, niin aiemmin kuin tulevaisuudessakin, on ensiarvoisen tärkeää. Helppokäyttöiset ja avoimet lajiensuojelun tietojärjestelmät ja lajikohtaiset tunnistuskortit kehittyvät. Uhanalaisten perhoslajien osalta tärkeitä ovat tunnistusoppaat, joissa on kuvattu ja koottu tieto lajien ekologiasta, ravintokasveista, kehitysvaiheista kuin lehtimiinoistakin, sillä lukuisat lajit on helpoin tunnistaa ja löytää niiden lehtimiinajälkien perusteella.

On tärkeää kehittää yhdessä uusia innovatiivisia hyönteisten inventointi-, hoito- ja seurantamenetelmiä sekä jakaa niistä saatuja kokemuksia. Esimerkiksi Suomen valtakunnallisessa yöperhosseurannassa käytetään pakastavia ja myrkyttömiä valorysiä. Suomen esimerkin perusteella ja tuella Virossa on käytetty harvinaisten hyönteisten inventoinneissa feromonipyydyksiä. Koulutettuja hajukoiria on kokeiltu uhanalaisten lajien etsimiseen sekä Suomessa että Virossa, mm. LIFE Flying Squirrel -projektissa (2018-2025). LIFE-Revives -projektissa (2021-2027) koiria on koulutettu löytämään jokihelmisimpukoita (*Margaritifera margaritifera*). Koiraa on käytetty Suomessa myös pikkuapolloperhosen (*Parnassius mnemosyne*) ja aasianrunkojäärän (*Anoplophora glabripennis*) toukkien etsimiseen.

Luontodirektiivin hyönteislajeissa korostuvat perhoset, sudenkorennot ja kovakuoriaiset. Lajien ekologia sekä elinympäristö- ja ravintokasvivaatimukset on hallittava hyvin, jotta voidaan välttää virheet alueiden hoidossa. Maittain tehtävän uhanalaisten lajien tarkastelun lisäksi tarvittaisiin myös tarkastelua laajemmasta, esimerkiksi pohjoismais-balttilaisesta tai itäisen Fennoskandian näkökulmasta.

Yhteinen Suomi-Viro-Ruotsi LIFE-hanke, joka on keskittynyt direktiiviperhosten suojeluun, hoitoon ja tiedonvaihtoon, olisi lähitulevaisuudessa tarpeellinen. Myös EU-lainsäädännön tulkinnasta ja hoitosuunnitelmista eri tilanteissa on tärkeää vaihtaa tietoa ja kokemuksia.

Suomalaiset eliötyöryhmät ja lajiharrastajat vierailevat ahkerasti Virossa. Maastotyön lisäksi vaihdetaan tietotaitoa ja tutkimustietoa, kokoonnutaan seminaareihin ja tehdään julkaisuja yhteistyössä. Suomi-Viro -yhteistyössä on tärkeää toimia yhdessä isoissa hankkeissa, mutta myös pienet ei-byrokraattiset ja kohdennetut asiantuntijavierailut ja hoitokokemusten vertailut ovat veljeskansoille erittäin arvokkaita. Hyönteisten kuulemisen taito opitaan yhdessä ja vähitellen.

Erilise tähelepanu all on praegu ja tulevikus elupaigadirektiivis nimetatud liblikate, kiilide ja mardikate elupaigad. Ohustatud liblikate toidutaimi tuleb tunda ja nende liikide ökoloogiat mõista, et vältida vigu elupaikade majandamisel. Ohustatud liikide puhul oleks hea koostada ka mitut riiki hõlmavaid ülevaateid, nt Põhja ja Baltimaade või Ida-Fennoskandia kohta.

Lähitulevikus oleks vajalik ette valmistada Soome, Eesti ja Rootsi ühisprojekt, näiteks Life programmi projektina, mis keskenduks elupaigadirektiivi liblikaliikide kaitsele, kaitsekorraldusele ja sellealasele infovahetusele. Samuti oleks oluline vahetada teavet ja kogemusi Euroopa Liidu õigusaktide tõlgendamise kohta erisugustes olukordades.

Selgrootute asjatundjad käivad välitöödel mõlemal pool Soome lahte, kuid peale selle vahetatakse oskusteavet ja uurimismaterjale, korraldatakse omavahelisi teaduskogunemisi ning avaldatakse ühiseid publikatsioone. Soome entusiastid käivad sageli Eesti huvitavamatel putukaaladel.

Soome-Eesti entomoloogide koostöös on olulised nii suuremad rahvusvahelised projektid kui ka väiksemad mitteametlikud ettevõtmised, kus korraldatakse ekspertide visiite ja jagatakse omavahel kaitsekorralduslikke kogemusi. Me kõik õpime pidevalt oma naabreid paremini tundma.

Viron perinnemaisemien opintomatkalle 2013 osallistujia
(Kuva: Tiina Kanerva)

Traditsiooniliste koosluste õppereisil 2013. aastal Eestis
(Foto: Tiina Kanerva)

Tiit Sillaots (vasemmalta), Taimo Aasma, Hanno Zingel, Agu Leivits, Aulikki Alanen, Mart Külvik, Ilkka Heikkinen (selin), Mikael Nordström 6.5.2014 Agusalun luonnonsuojelualueella (Kuva: Herdis Fridolin)

Tiit Sillaots (vasakult), Taimo Aasma, Hanno Zingel, Agu Leivits, Aulikki Alanen, Mart Külvik, Ilkka Heikkinen (seljaga), Mikael Nordström Agusalu looduskaitsealal, 6. mail 2014 (Foto: Herdis Fridolin)

Katse menneisyyteen ja tulevaisuuteen

Vaade möödanikule ja tulevikule

Suomen ja Viron luonnonsuojeluyhteistyön kolmas vuosikymmen 2011–2020

ILKKA HEIKKINEN
MART KÜLVIK

Viron ja Suomen tasavaltojen luonnonsuojeluyhteistyön 20-vuotisjuhlajulkaisussa tämän artikkelin kirjoittajat rohkenivat esittää kolme toivomusta yhteistyön luonteesta tulevalle vuosikymmenelle 2011–2020. Näiden toiveiden mukaisesti yhteistyötä ja yhteistyön parhaita käytäntöjä tuli jatkaa win-win -periaatteen, käytännönläheisyyden ja kustannustehokkuuden pohjalta. Lisäksi yhteistyön pohjaksi tuli ottaa strategisuus ja jatkuva kehittäminen. Nämä toiveet ovat toteutuneet hyvin kuluneen kymmenen vuoden aikana.

■ **Yhteistyön jatkuvuus.** Viron ja Suomen luonnonsuojelun yhteistyöryhmä on kokoontunut kaksi kertaa vuodessa. Kokoukset on avattu mukana olleiden osapuolten tilannekatsauksilla, joiden avulla on pysytty hyvin ajan tasalla maidemme luonnonsuojelupolitiikan suurten linjojen kehityksestä. Olemme saaneet myös käytännöllistä tietoa ministeriöiden, virastojen ja tutkimuslaitosten edistymisestä ja organisatorisesta kehityksestä. Tällainen kahden maan luonnonsuojeluasiantuntijoiden tiivis tiedonvaihto lienee perin harvinaista maailmanlaajuisellakin tasolla.

■ **Kustannustehokkuus.** Kokouksissa on suunniteltu ja arvioitu työryhmän tukemien hankkeiden ja tapaamisten edistymistä. Yhteistyön määrärahat ovat olleet suhteellisen pieniä, mutta niillä on saatu aikaan huomattava määrä kontakteja, vuosittain useita asiantuntijatapaamisia ja edistetty muun rahoituksen (mm. EU Life -hanke) valmistelua.

■ **Win-win -periaate.** Työryhmän kokousten yhteydessä järjestettiin hedelmällisiä teemakeskusteluja, miniseminaareja, joihin kutsuttiin kulloinkin käsiteltävinä olleiden teemojen asiantuntijoita. Teemoina ovat olleet mm. vihreä infrastruktuuri ja kansalliset kaupunkipuistot, lajien uhanalaisuuden arviointi, suojelu, kantojen seuranta ja raportointi, YK:n biodiversiteettisopimuksen (CBD) strategisen suunnitelman toimeenpano, Suomenlahtivuosi 2014, kulttuuriperinnön hoito suojelualueilla, maisemansuojelu etenkin sotilaskäytössä olleilla alueilla, soidensuojelu, ekosysteemipalveluiden arvottaminen TEEB-kehikon (The Economics of Ecosystems and Biodiversity) alla Virossa ja Suomessa, suurten ympäristöä muuttavien hankkeiden vaikutusten arviointi, Viron EU-puheenjohtajakauden valmistelu, kansallispuistojen perustaminen ja paikallisen väestön suhtautuminen, soiden ennallistaminen luonnonsuojelualueilla ja vesistöjen ennallistaminen.

Oman mausteensa vuosikymmenen tapahtumiin muodostivat EU:n neuvoston puheenjohtajakaudet, jotka olivat Viron vastuulla syyskaudella 2017 ja Suomen

Mart Külvik (vasemmalta), Herdis Fridolin, Hanno Zingel, Taimo Aasma, Leelo Kukk, Teet Koitjärv, Janne Heliölä ja Ilkka Heikkinen työryhmän kokouksessa 4.10.2018 Tallinnassa (Kuva: Tiina Kanerva)

Eesti ja Soome looduskaitsekoostöö kolmas aastakümme: 2011–2020

ILKKA HEIKKINEN
MART KÜLVIK

Eesti ja Soome riikidevahelise looduskaitsekoostöö 20. aastapäeva tähistamiseks ilmunud kogumikus oli selle artikli autoritel söakust väljendada järgmised kolm soovi saabuvale aastakümnele: (1) koostöö peab jätkuma; (2) koostöös tuleb kasutada seniseid parimaid kogemusi: vastastikku kasulik lähenemisviis, elulähedus, kulutõhusus; (3) strateegiline vaade ja järjekindel areng. Praegu saame öelda, et neid sihte on viimase kümne aasta jooksul hästi täidetud.

■ **Koostöö jätkumine.** Eesti-Soome looduskaitse koostöörühm kohtus kaks korda aastas. Koosolekuid alustati arenguaruannetega, mille põhjal saadi vastastikku värsket teavet mõlema maa looduskaitsepoliitika ja -praktikate kohta ning anti ülevaade arengutest ja organisatsioonilistest muutustest ministeeriumites, ametites, uurimisasutustes. Peale kohtumiste koosolekulaua taga tutvuti looduskaitse olukorra ja muutustega ühistel käikudel paikadesse, kus oli ellu viidud erisuguseid looduskaitsetegevusi. Ilmselt on selline tihe looduskaitseekpertide kogemustevahetus kahe riigi vahel haruldane terves maailmas.

Mart Külvik (vasakult), Herdis Fridolin, Hanno Zingel, Taimo Aasma, Leelo Kukk, Teet Koitjärv, Janne Heliölä ja Ilkka Heikkinen töörühma koosolekul 4. oktoobril 2018 Tallinnas

■ **Kulutõhusus.** Koostöörühma koosolekutel planeeriti konkreetseid ühisprojekte ja kohtumisi ning anti hinnang nende edukusele. Rahalised võimalused ühisprojektide jaoks olid võrdlemisi kesised, kuid see olukord andis tugeva tõuke tähelepanuväärselt suure hulga spetsialistide võrgustiku tekkele ja arvukatele ekspertnõupidamistele, ühtlasi tegutseti selle nimel, et leida muid rahastusallikaid (nt EL Life programmi rahastus).

■ **Vastastikune kasulikkus.** Koostöörühma koosolekute raames toimusid teemaarutelud miniseminaride vormis, kuhu kutsuti osalema ja esinema oma ala asjatundjad. Sellistel seminaridel käsitleti järgmisi teemasid: rohevõrgustik ja linnade rahvuspargid, liikide ohustatuse ja seisundi hindamine, nende seire, kaitse ja sellega seotud aruandlus, elurikkuse strateegiate elluviimine, Soome lahe aasta (2014. a), kultuuripärandi kaitsekorraldus kaitsealadel, maastikukaitse kunagistel militaaraladel, soode kaitse, ökosüsteemiteenuste hindamine Eestis ja Soomes (TEEB), suurte taristuprojektide keskkonnamõjude hindamine, Eesti ettevalmistused Euroopa Nõukogu eesistujariigi tegevusteks, kohalik kogukond ja rahvusparkide loomine, soode taastamine kaitsealadel ning veekogude taastamine. Huvitav ja hariv on jälgida, kuidas Eestis ja Soomes on teatud looduskaitseteemasid tunnetatud, käsitletud ja leitud erisugustele olukordadele lahendusi.

vastuulla syyskaudella 2019. Teimme hyvää yhteistyötä näiden puheenjohtajuuskausien valmistelussa ja niiden aikana. Henkinen ja käytännöllinen tuki oli tarpeen asiantuntijoille, jotka kohtasivat vastuullisia tehtäviä paitsi kotimaassaan ja Brysselissä, myös kansainvälisillä luonnonsuojelufoorumeilla, joilla puheenjohtajamaalla oli oma tärkeä roolinsa.

■ **Käytännönläheisyys.** Lukumääräisesti suurin osa yhteistyöstä ovat olleet asiantuntijoiden tapaamiset ad hoc -periaatteella, mutta ilahduttavan usein myös saman aihepiirin kehittyvät teematapaamiset, joissa asiantuntijat ovat tavanneet toisiaan pienissä ryhmissä useita kertoja vuosien varrella. Näin syntyi kummankin maan asiantuntijoiden välisiä siteitä ja samalla tiedonvaihto kehittyi. Kunakin yhteistyövuotena toimintaan osallistui vähintään 80 ja enimmillään noin 130 kummankin maan asiantuntijaa. Joukossa oli useita henkilöitä, jotka ovat vuodesta toiseen uskollisesti osallistuneet yhteistyöhön ja omissakin puitteissaan matkustaneet maidemme välillä. Suomen ja Viron luonnonolosuhteet vaihtelevat riittävästi, jotta kiinnostus on säilynyt – monilla meistä läpi elämän.

■ **Strategisuus ja jatkuva kehittäminen.** Kriittisesti tarkasteltuna voi toiminnoista löytyä joitakin niin vakiintuneita ja toisaalta yhteistyöryhmän fokuksesta jo pois kasvaneita aiheita, joiden rahoitus voisi siirtyä muidenkin lähteiden varaan. Toisaalta luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön sisällöt, haasteet ja politiikat ovat nyt niin voimakkaassa liikkeessä, että työryhmän olisi hyvä taas kerran istahtaa pyöreän pöydän ääreen ja luoda yhteiset toimintalinjat alkaneelle vuosikymmenelle. Ehkä olemme tästä liikkeellelähdöstä muutaman koronavuoden verran myöhässä.

Euroopa Nõukogu eesistumise vastutus tuli Eestil võtta 2017. a ja Soomel 2019. a sügisel: see asjaolu mõjutas kümnendi tegevusi üksjagu. Me tegime head koostööd eesistumiseks valmistudes ning ka eesistujariigi kohustusi kandes. Intellektuaalset ja praktilist toetust oli ekspertidel vaja nii omas riigis ja Brüsselis kui ka rahvusvahelistel looduskaitsefoorumitel, kus eesistumise staatuse tõttu tuli kanda suuremat vastutust.

■ **Elulähedus.** Looduskaitse koostöörühma koosolekute, vaatlusretkede ja miniseminaride, aga ka suure hulga ekspertkohtumiste teemad põhinesid poliitilises ja praktilises päevakorras olnud kavadel. Koostöötegevustest on kõige arvukamalt olnud ekspertide omavahelisi kohtumisi: peetud on nii üksikuid konsultatsioone kui ka korrapärasemaid kohtumisi mitme aasta jooksul. See on aidanud kaasa otsesidemete tekkele ja paremale infovahetusele kahe riigi asjatundjate vahel. Igal aastal osalesid koostöös vähemalt 80, kõige enam aga kuni 130 eksperti mõlemast riigist. Nende hulgas on paljud andud oma panuse mitme aasta vältel, käies üle lahe kolleegidega kohtumas ka omal algatusel. Soome ja Eesti loodusolud on piisavalt erinevad ja see on hoidnud meie koostöörühma liikmete huvi kõrgel.

■ **Strateegilisus ja järjekindlus.** Julgedes olla oma tegevuse hinnangul kriitiline, võiks arvata, et mõned käsitluse alla võetud teemad olid juba eelmisel tegutsemiskümendil piisava tähelepanu all. Teiselt poolt mindi mõne teema puhul selle keskpunktist liiga kaugele, ja tarvilik oleks need küsimused anda lahendamiseks teistele ühendustele. Samas on elurikkuse kaitse ja säästva tarbimise sisu, väljakutsed ja poliitikad mõnevõrra muutunud, mistõttu on töörühmal taas põhjust nende küsimuste juurde taas tagasi tulla ja kokku leppida tegevussihid alanud kümnendiks. Mitu järjestikust Covid-19 pandeemia-aastat ei ole võimaldanud neid tegutsemisplaane käima lükata.

Koostöö edendajad Soomest on Eesti looduskaitsemärgi laureaadid: Lassi Karivalo (2011. a laureaat), pildil (paremal) koos Tiit Sillaotsaga (Foto: Leelo Kukk); Rauno Väisanen (2017. a) (Foto: Herdis Fridolin); Ilkka Heikkinen (2018. a.), pildil (vasakul) koos Kersti Kaljulaidiga (Eesti president) (Foto: Mart Külvik)

Suomalais-virolaisen luonnonsuojeluyhteistyön edistäjiä on palkittu Viron luonnonsuojeluansiomerkillä: Lassi Karivalo 2011, kuvassa oikealla Tiit Sillaotsin kanssa (Kuva: Leelo Kukk); Rauno Väisanen 2017 (Kuva: Herdis Fridolin); Ilkka Heikkinen 2018, kuvassa vasemmalla Kersti Kaljulaidin (Viron presidentti) kanssa (Kuva: Mart Külvik).

Suomen ja Viron luonnonsuojeluyhteistyön tulevaisuus

TARJA HAARANEN
TAIMO AASMA

Suomen ja Viron 30-vuotinen luonnonsuojeluyhteistyö on ollut aktiivista ja molemmille maille hyödyllistä. Yhteistyön ydintä ovat luonnonsuojeluhallinnon ja asiantuntijoiden tapaamiset ja opintomatkat sekä suomalais-virolaisen luonnonsuojelutyöryhmän kaksi kertaa vuodessa pidettävät kokoukset. Tiedon ja parhaiden käytäntöjen jakaminen on ollut avainasemassa. Saattamalla asiantuntijoita yhteen on luotu lisäarvoa, jolla on myönteinen vaikutus molempien maiden luonnonsuojelulle.

Vuonna 2020 julkaistiin EU:n biodiversiteettistrategia, jonka tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Globaalilla tasolla joulukuussa 2022 tehtiin Montrealissa historiallinen päätös, kun YK:n luonnon monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (CBD) osapuolikokouksessa päätettiin maailmanlaajuisesta monimuotoisuuskehyksestä vuoteen 2030 ja päämääristä vuoteen 2050.

Työskentelemme yhteisen YK:n biodiversiteettisopimuksen ja EU-lainsäädännön puitteissa. EU:n biodiversiteettistrategia edellyttää jäsenmailta muun muassa biodiversiteettisitoumuksia, joiden tavoitteena on, että 30 % EU:n maa-alueista ja 30 % merialueista on oikeudellisen suojelun piirissä. Edustamme EU:ssa yhdessä laajaa boreaalista vyöhykettä, joten yhteistyö ja tiedonvaihto ovat olleet tärkeitä.

Vahvan kansainvälisen ja EU:n biodiversiteettipolitiikan toimeenpanossa sama biogeografinen vyöhyke tuo meille paljon yhteisiä asioita, mutta maidemme välillä on myös eroja, mikä tekee yhteistyöstä mielenkiintoista. Kyse ei ole vain perinteisestä luonnonsuojelusta, vaan myös luonnon monimuotoisuuden kestävästä käytöstä, rahoituksesta ja valtavirtaistamisesta. Myös näissä teemoissa meillä on mahdollisuus oppia toisiltamme.

Parhaillaan käynnissä oleva YK:n luonnon ennallistamisen vuosikymmen (UN Decade for Nature Restoration) on myös hyvä syy nostaa esille boreaalisten soiden ennallistamisessa tapahtunutta edistystä sekä Suomessa että Virossa. Ekosysteemien menestykselliseen ennallistamiseen vaikuttaa olennaisesti asiantuntijoidemme pitkäaikainen yhteistyö sekä alaan liittyvä avoin tiedonvaihto maidemme välillä.

Luontotiedon lisääminen ja helppo saatavuus ovat perusedellytyksiä sille, että luontokato voidaan pysäyttää mahdollisimman kustannustehokkaasti. Tässä ovat tärkeitä myös uusien tiedontuotannon ja seurannan menetelmien käyttöönotto ja kehittäminen. Esimerkiksi kaukokartoitus, molekyylibiologiset menetelmät ja koneoppiminen tarjoavat mahdollisuuksia nykyistä laajempaan, tarkempaan ja kustannustehokkaampaan luontotyyppien ja lajien seurantaan. Sekä Suomessa että Virossa tehdään kehitystyötä tällä saralla, joten entistä tiiviimpi yhteistyö edesauttaisi molempia maita.

Suomi ja Viro voivat toimia hyvänä esimerkkinä naapurimaiden menestyksellisestä luonnonsuojeluyhteistyöstä. Tähän yhteistyöhön panostamalla voimme saavuttaa enemmän kuin yksin toimiessamme. Yhdessä voimme luoda kestävämmän tulevaisuuden, jossa luonto säilyy rikkaana ja monimuotoisena.

Soome ja Eesti looduskaitsekoostöö tulevik

TARJA HAARANEN
TAIMO AASMA

Soome ja Eesti riigid on teinud looduskaitsealast aktiivset koostööd juba 30 aastat. See on olnud kasulik mõlemale. Koostöö hõlmab looduskaitseametite ning ekspertide kohtumisi ja ekskursioone ning kaks korda aastas toimuvaid Soome-Eesti looduskaitse töörühma kohtumisi. Teadmiste ja parimate tavade jagamine on olnud esmatähtis. Selline ekspertide koostegutsemine on loonud lisaväärtust, millel on positiivne mõju mõlema riigi looduskaitsele.

Euroopa Liidu tasandil 2020. aastal avaldatud bioloogilise mitmekesisuse strateegia eesmärk on peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja pöörata negatiivne suundumus tõusule aastaks 2030. Ülemaailmsel tasandil tehti 2022. aasta detsembris Montrealis ajalooline otsus, millega bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni (CBD) osalismaad võtsid vastu ülemaailmse bioloogilise mitmekesisuse raamistiku aastaks 2030 ja seadsid eesmärgid 2050. aastaks.

Me kõik töötame ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja Euroopa Liidu asjakohaste õigusaktidega etteantud raamides. ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia nõuab, et liikmesriigid järgiksid sellesse kirja saanud kohustusi ja seaksid eesmärgiks seadusega kaitsta 30% maismaast ja 30% merealast. ELi riikidest paistavad Soome ja Eesti silma ulatuslike boreaalsete metsade poolest, mistõttu on koostöö ja teabevahetus nende koosluste kaitse nimel oluline.

Tegutseme samas biogeograafilises piirkonnas ja seetõttu on meil Euroopa Liidu bioloogilise mitmekesisuse poliitika elluviimisel palju ühiseid teemasid, kuid on ka erinevusi, mis muudavad koostöö veelgi huvitavamaks. Küsimus ei ole ainult loodushoius selle traditsioonilises tähenduses, vaid tähelepanu all on ka looduse säästlik kasutus, looduskaitsega seotud rahastus ja bioloogiline mitmekesisus kui ühiskonna peavooluteema. Meil on neis valdkondades üksteiselt palju õppida.

Käimasoleval ÜRO looduse taastamise kümnendil on põhjust esile tõsta ka boreaalsete rabakoosluste taastamisel tehtud edusamme nii Soomes kui ka Eestis. Mõtteliseks panuseks ökosüsteemide taastamise õnnestumisse võib kindlasti lugeda meie ekspertide pikaajalise koostöö ja avatud infovahetuse.

Teadmiste täienemine bioloogilise mitmekesisuse kohta ja hõlbus juurdepääs sellele teabele on peamised eeldused, mis aitavad võimalikult väikeste kuludega peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemist. Uute seire- ja andmetöötlusmeetodite, nagu kaugseire, molekulaarbioloogilised meetodid ja masinõpe, kasutuselevõtt ja arendamine pakub võimalusi elupaikade ja liikide veelgi ulatuslikumaks, täpsemaks ja tõhusamaks seireks. Selle nimel tehakse tööd nii Soomes kui ka Eestis, mis tähendab, et veelgi tihedam koostöö aitaks meid mõlemaid.

Eesti ja Soome võiks olla hea näide naaberriikide edukast looduskaitsealasest koostööst. Sellesse koostöösse panustades suudame saavutada palju rohkem kui tegutsedes üksi. Üheskoos saame luua jätkusuutlikuma tuleviku, kus mõlema riigi looduskeskkond on rikas ja mitmekesine.

Kirjoittajat ja panelistit | Autorid ja panelistid | Authors and panelists

Taimo Aasma	Head of Nature Conservation Department, Ministry of the Environment, Estonia
Tarja Haaranen	Director General, Department of the Natural Environment, Ministry of the Environment, Finland
Ilkka Heikkinen	Biodiversity Policy Expert, Espoo, Finland
Aveliina Helm	Leader of the Landscape Biodiversity Group, University of Tartu, Estonia
Eija Hurme	Project manager, Metsähallitus, Parks & Wildlife, Finland
Iiro Ikonen	Senior Advisor, Centre for Economic Development, Transport and the Environment, Finland
Jukka-Pekka Jäppinen	Biodiversity Policy Expert, Espoo, Finland
Tiina Kanerva	Senior specialist, Metsähallitus Parks & Wildlife, Finland
Tuula Kurikka	Senior specialist, Metsähallitus Parks & Wildlife, Finland
Mart Külvik	Professor on Biodiversity and Environmental Planning, Estonian University of Life Sciences
Lotta Manninen	Senior Ministerial Advisor, Ministry of the Environment, Finland
Meelis Münt	State Secretary, Ministry of the Environment, Estonia
Olli Ojala	Senior Ministerial Adviser, Ministry of the Environment, Finland
Tarvo Roose	Head of Department, Estonian Environmental Board
Terhi Ryttäri	Senior Researcher, Finnish Environment Institute
Tõnu Talvi	Senior Officer of Nature Conservation, Estonian Environmental Board
Eike Tammekänd	Head of Department, Estonian Environmental Board
Hanno Zingel	Advisor, Ministry of the Environment, Estonia

Summary

The 30 years of Finnish-Estonian nature conservation cooperation

This publication has been compiled to honour the long and fruitful history of Finnish-Estonian collaboration in nature conservation. The booklet describes the cooperative efforts overseen by the Finnish-Estonian Nature Conservation Working Group between 2011 and 2020. The content is primarily derived from the expert sessions conducted during the 30th Anniversary Seminar held on 15th June 2022 in Helsinki, Finland. In addition to that, the booklet contains a timeline and brief summaries of the Working Group gatherings, as well as a catalogue of collaborative occasions throughout this timeframe. The publication also comprises numerous pictures that demonstrate the collaborative initiatives over the past ten years.

During the cooperation, experts in nature conservation from both countries have collaborated on shared projects. They have discussed and exchanged information from practical experiments and the latest research findings in seminars. They have also introduced best practices in conservation, establishing common ground for better understanding and concrete actions that are advancing nature conservation in both nations.

Due to the significant challenges brought about by climate change and biodiversity loss, Estonia and Finland have strong motivation to preserve and reinforce the bilateral collaboration of the Finnish-Estonian Nature Conservation Working Group.

The persistent collaboration evinces the commitment, loyalty, and perseverance of the specialists, who have actively participated and added to the Working group's accomplishments over the years.

In future collaborations, it is imperative that we broaden our comprehension and expertise in areas such as nature-based solutions, which can greatly benefit species, ecosystems and human health. Additionally, we require a wealth of scientific and practical knowledge on the sequestration of carbon in our ecosystems in order to mitigate harmful carbon emissions.

Liite 1 / Lisa 1 / Appendix 1

Suomen ja Viron luonnonsuojelutyöryhmän kokoukset, seminaarit ja retket 2011–2020

Eesti ja Soome looduskaitsetöörühma koosolekud, seminarid ja ekskursioonid 2011–2020

Working group meetings, seminars and other activities of the Estonian-Finnish Nature Conservation co-operation in 2011–2020

2011

I MEETINGS AND SEMINARS

4.-5. V Palmse, Estonia

– Thematic seminar on planning the Finnish-Estonian anniversary publication and dissemination
– Excursion to Lahemaa National Park

12.-13. X Porvoo, Finland

– Thematic seminar on green infrastructure and the Finnish concept of National Urban Parks
– Excursions to Sipoonkorpi National Park and Porvoo National Urban Park

II OTHER ACTIVITIES

– The 20th Anniversary seminar "Two decades of nature conservation between Estonia and Finland" at the Estonian Ministry of Environment (3.-4.5.2011, Tallinn, Estonia)
– Visitor monitoring and its planning in nature conservation areas seminar (Vantaa, Finland)
– Management of Capercaillie (*Tetrao urogallus*) seminar (Evo, Finland)
– Visitor management services study tour (Sagadi forest centre, Lahemaa National Park, Peipsi lake region, Räpina-Värska area and Haanja-Karula hiking area, Estonia)
– Meeting between Metsähallitus Natural Heritage Services and Keskkonnaamet (Suomenlinna, Helsinki, Finland)
– Nature education seminar and site visits (Keskkonnaamet, Museum of Natural History, visitor centres of Alam-Pedja, Alatskivi and Endla, Estonia)
– Forest restoration and management expert meeting study tour (North Karelia, Finland)
– Pan Parks Wilderness Days (Soomaa and Pärnu, Estonia)
– Customer service visitor monitoring systems (ASTA-küsi) seminar (Matsalu National Park visitor centre, Estonia)

2012

I MEETINGS AND SEMINARS

5.-6. VI Roosta, Estonia

– Thematic seminar on biodiversity monitoring
– Excursion to Osmussaar island

6.-7. XI Kirkkonummi, Finland

– Thematic seminars on implementation of the Biodiversity Strategy of Convention on Biological Diversity and on Gulf of Finland Year 2014
– Excursion to Haltia, Nuuksio National Park and Porkkala area

II OTHER ACTIVITIES

– Conservation of orchids cooperation (Saaremaa, Estonia)
– Traditional rural biotopes seminar (Archipelago Sea National Park, Finland)
– Traditional forested rural biotopes and heathlands seminars (Matsalu National Park, Estonia and Laitila, Finland)
– Meeting between Metsähallitus Natural Heritage Services and Keskkonnaamet (Hiiumaa, Estonia)
– Nature education study tour (Harakka island, Helsinki, Ekenästamm Nature Centre, Raasepori, Nuuksio National Park and Laajalahti conservation area, Espoo, Finland)
– Customer service visitor monitoring systems (ASTA-KÜSI) seminars (Vantaa, Finland)
– Cooperation between conservation areas, regional planning and use, environmental governance and practices of business cooperation in Finland (Archipelago Sea National Park, Finland)
– Pan Parks Network cooperation (Archipelago Sea National Park, Nauvo, Finland and Soomaa National Park, Estonia)

2013

I MEETINGS AND SEMINARS

5.-7. V Ähijärve, Karula National Park, Estonia

– Thematic seminar on management of cultural heritage in Estonian and Finnish nature conservation
– Excursion to Karula National Park and Koiva-Mustjõe Landscape Reserve

19.-20. IX Haltia, Nuuksio National Park, Finland

– Thematic seminar on landscape protection with special emphasis on military areas
– Excursion to Nuuksio National Park

II OTHER ACTIVITIES

– Traditional rural biotopes in Estonian protected areas study tour (Estonia)
– Management of flooded meadows field excursion (Alam-Pedja Nature Reserve and Soomaa National Park, Estonia)
– Meeting between Metsähallitus Natural Heritage Services and Keskkonnaamet (Oulanka National Park, Kuusamo, Finland)
– Traditional rural landscapes in the Archipelago study tour (Archipelago Sea National Park and Ekenäs Archipelago National Park, Finland)
– Cooperation between Liminganlahti and Matsalu nature conservation areas study tour (Liminganlahti, Finland)
– Voluntary Finnish forest conservation programme METSO and Zonation-analysis (Field excursion, Häme and Uusimaa, Finland)
– Customer service visitor monitoring systems (ASTA-KÜSI), coordination meeting (Matsalu National Park, Estonia)
– Nature tourism strategies, Seminar (Syöte National Park, Finland)
– Collaboration within nature education (Tartu, Otepää and Karula, Estonia)
– Pan Parks network - cooperation continued within the international context

2014

I MEETINGS AND SEMINARS

5.-6. V Saka, Estonia

– Thematic seminar on mire protection
– Excursion to Viru bog in Lahemaa National Park and the mires of Agusalu and Puhatu Nature Reserves in in Ida-Viru County

22.-23. IX Mathildedal, Teijo National Park, Finland

– Thematic seminar on ecosystem services in the context of TEEB for Estonia and Finland
– Excursion to Teijo hiking area and to Raasepori castle

II OTHER ACTIVITIES

– Estonian RMK experts visit to Metsähallitus (Vantaa, Tikkurila, Finland)
– Meeting between Metsähallitus Natural Heritage Services and Keskkonnaamet (Saka, Estonia)
– Voluntary work and activities in nature and cultural management (Osmussaar, Estonia)
– National Parks's transboundary cooperation in Fennoscandian Green Belt – welfare from sustainable nature and cultural tourism (Paanajärvi National Park, Russian Federation)
– Cooperation seminar between Matsalu and Liminganlahti nature conservation areas (Matsalu National Park, Estonia)
– Nature education tour in Finland (Nuuksio/Haltia, Häme visitor centre, Korteniemi heritage farm and Ekenäs Study Centre, Finland)
– Prevention and control of alien invasive species seminar (Vantaa, Finland)
– Estonian RMK forest experts' visit to Aulanko nature conservation area in Hämeenlinna and Langinkoski Nature Conservation Area in Kotka National Urban Park (Finland)
– Historical monuments and ruins in nature conservation areas, Metsähallitus visit to Keila, Viljandi, Lõhavere, Olustvere, Kuresaare and Varbola (Estonia)
– Meeting on Customer service visitor monitoring systems (ASTA-KÜSI) (Nuuksio National Park, Finland)
– Events of Gulf of Finland Year 2014 in Tallinn 12. V, Narva 13. V and Pärnu 15. V (Estonia)

2015

I MEETINGS AND SEMINARS

13.-14. IV Luhtre, Estonia

– Thematic seminar on environmental aspects in large infrastructure projects
– Excursion to nature conservation objects in Rapla County

II OTHER ACTIVITIES

– Preparation of a common project financed by European Union (Vantaa, Tikkurila, Finland)
– Seminar on recreation in nature conservation areas (Lenholm Nature Conservation Area, Parainen, Finland)
– Meeting between Metsähallitus Natural Heritage Services and Keskkonnaamet (Inari, Finland)
– Seminar on conservation and management of flooded meadows (South Estonia, Estonia)
– Nature education seminar (Tallinn, Pärnu, Särghanna and Saaremaa, Estonia)
– Meeting on customer service visitor monitoring systems (ASTA-KÜSI) (Tallinn, Estonia)

2016

I MEETINGS AND SEMINARS

28. I Helsinki, Finland

17.-19. V Örö, Archipelago Sea National Park, Finland

– Thematic seminar on conservation of endangered species and especially GIS-systems
– Excursion in Archipelago Sea National Park

14.-15. IX Kõpu, Tõstamaa, Estonia

– Thematic seminar on CBD Biodiversity Strategy and the EU Chairmanship of Estonia
– Excursion to Kihnu island

II OTHER ACTIVITIES

– The Economics of Ecosystems and Biodiversity- initiative (TEEB) (Helsinki, Finland)
– Seminar on conservation and management of flooded meadows (Alan-Pedja Nature Reserve, Kääpa Landscape Conservation Area, Ropka-Ihaste Nature Reserve, Estonia)
– Meeting on customer service visitor monitoring systems (ASTA-KÜSI) (Repovesi National Park, Finland)
– Nature education seminar (Uusimaa, Finland)
– Meeting between Metsähallitus Natural Heritage Services and Keskkonnaamet (Vantaa, Finland)
– Preparation of a common project financed by European Union (Tallinn, Estonia)

2017

I MEETINGS AND SEMINARS

5.-7. VI Hossa, Suomussalmi, Finland

– Thematic seminar on the attitudes of local people towards new national parks
– Excursion to Julma Ölkky in Hossa National Park

22.-23. VII Tooma, Endla Nature Reserve, Estonia

– Thematic seminar on restoration of mires in nature conservation areas
– Excursion to mire restoration areas in the Endla Nature Reserve

II OTHER ACTIVITIES

– Preparations of the Estonian EU Chairmanship (Helsinki, Finland)
– EUROPARK, Junior Ranger meeting (Klaipeda, Lithuania)
– Seminar on sustainable tourism in nature conservation areas (Matsalu National Park, Estonia)
– Meeting between Metsähallitus Natural Heritage Services and Keskkonnaamet (Alam-Pedja Nature Reserve, Estonia)
– Meeting on customer service visitor monitoring systems (ASTA-KÜSI) (Tartu, Estonia)
– Seminar on conservation and management of endangered species (East Virumaa, Estonia)
– Nature education seminar (Eastern Estonia, Estonia)
– Seminar on restoration of mires (Endla nature conservation area, Estonia)
– Preparation of a common project financed by European Union - Project applications of Flying squirrel LIFE and Seashore LIFE

2018

I MEETINGS AND SEMINARS

29.-30. V Helsinki, Finland

– Excursion to Vallisaari island and Vuosaari area

2.-3. X Tallinn, Estonia

– Thematic seminar on biodiversity and nature conservation in urban environment
– Excursion to Tallinn Botanical Gardens, Pirita River Valley Landscape Conservation Area and Paljassaare Special Area of Conservation

II OTHER ACTIVITIES

– Nature tourism seminar (Tartu, Estonia)
– Meeting on LIFE-projects (Vantaa, Finland)
– Seminar on conservation and management of endangered species and biotopes (Tallinn, Estonia)
– Meeting between Metsähallitus Natural Heritage Services and Keskkonnaamet (Porvoo, Finland)
– Seminar on conservation and management of endangered species and biotopes (Archipelago Sea National Park, Finland)
– Estonia 100 years-hiking (Põhja-Kõrvemaa, Estonia)
– Meeting on customer service visitor monitoring systems (ASTA-KÜSI) (Evo hiking area, Lammi, Finland)
– Junior Ranger-cooperation (Lahemaa National Park, Estonia)
– Nature education seminar (South Finland, Finland)
– Boreal meadows seminar (Tallinn, Estonia)
– Priorization tools for the management and use of nature conservation areas (Vantaa, Finland)

2019

I MEETINGS AND SEMINARS

22.-24. IV Helsinki, Finland

– Thematic seminar on the Red lists and status of directive species and habitats in Helsinki and on urban nature conservation, in Pori
– Excursion in the Pori area: Preiviikinlahti and Kokemäenjoki (Natura 2000 sites), Pori Urban National Park and Puurijärvi-Isosuo National Park

19.-20. IX Tallinn, Estonia

– Thematic seminar on restoration of water bodies, in Pärnu
– Excursion to Kabli Bird Centre and to Sindi dam on Pärnu river

II OTHER ACTIVITIES

– Nature Tourism Conference (Tartu, Estonia)
– Seminar on use of fire in the restoration of nature conservation areas (Teijo National Park, Finland)
– Voluntary work in the prevention and control of alien invasive species (Hanko, Finland)
– Seminar on conservation and management of endangered butterfly species and alvar biotopes (Saaremaa and Muhu, Estonia)
– Meeting on customer service visitor monitoring systems (ASTA-KÜSI) (Saaremaa, Estonia)
– Meeting between Metsähallitus Natural Heritage Services and Keskkonnaamet (Tallinn, Estonia)
– Estonian RMK's organized nature conservation conference (Pärnu, Estonia)
– Junior Ranger-cooperation (Nuuksio National Park, Finland)
– Nature education seminars (Endla Nature Reserve, Soomaa National Park and Tallinn, Estonia)

2020

I MEETINGS AND SEMINARS

2. VII On-line meeting, Estonia/Finland
16. IX On-line meeting, Finland/Estonia

II OTHER ACTIVITIES

– Alien invasive species (Tallinn, Estonia)
– Preparations of the 30-years Anniversary celebration of the EST-FIN nature conservation cooperation (Tallinn, Estonia)
– Conservation of endangered species (Saaremaa, Estonia)
– Development of cooperation between Estonian Keskkonnameet and Southwest Finland's Centre for Economic Development, Transport and the Environment (Tallinn, Estonia)
– Meeting between Metsähallitus Natural Heritage Services and Keskkonnaamet (Tallinn, Estonia)

Liite 2 / Lisa 2

The 30th anniversary of nature conservation cooperation between Finland and Estonia, June 15–16th 2022, Programme of the seminar and excursion

The 30th anniversary of nature conservation cooperation between Finland and Estonia, June 15–16th 2022

June 15th 2022 Pankkisali, Ministry of the Environment, Address: Aleksanterinkatu 7, Helsinki

13:15 Opening words, greetings and general look into the future
- Chairperson ***Tarja Haaranen***, Director General, Department of the Natural Environment, Ministry of the Environment, Finland
- ***Juhani Damski***, Permanent Secretary, Ministry of the Environment, Finland
- ***Meelis Münt***, Secretary General, Ministry of the Environment, Estonia

Conserving biodiversity in a changing climate – a panel discussion
- ***Leif Schulman***, Director General, Finnish Environment Institute
- ***Hanno Zingel***, Advisor, Ministry of the Environment
- ***Aveliina Helm***, Group leader, Tartu University, Landscape Biodiversity Workgroup
- ***Olli Ojala***, Senior Ministerial Adviser, Ministry of the Environment

15:00 Break

15:30 Success stories and practical examples of cooperation
Chairperson ***Hanno Zingel***, Advisor, Ministry of the Environment, Estonia

Successful joint projects
Eija Hurme, Project manager, Metsähallitus, Parks & Wildlife Finland
& ***Tarvo Roose***, Head of Department, Estonian Environmental Board

Protection of endangered plant species and control of alien plant species
Terhi Ryttäri, Senior Researcher, Finnish Environment Institute
& ***Eike Tammekänd***, Head of Department, Estonian Environmental Board →

Ministry of the Environment Finland · Republic of Estonia Ministry of the Environment · METSÄHALLITUS · Republic of Estonia Environmental Board · SYKE · EMU

Management and monitoring of threatened insect species and their alimentation plants
Iiro Ikonen, Senior Advisor, Centre for Economic Development, Transport and the Environment
& ***Tõnu Talvi***, Senior Officer of Nature Conservation, Estonian Environmental Board

The importance of environmental education especially for young people
Elina Pilke, Nature Interpretation Manager, Metsähallitus Parks & Wildlife Finland
& ***Kristina Kurm***, Head of Department, Estonian Environmental Board

Looking back and to the future
Facilitator ***Henna Birkman***, Communications Specialist, Ministry of the Environment

17:00 Meet and greet / *Ministry of the Environment, 7th floor*
Get-together-party

The organiser will arrange a transport from the Ministry of the Environment to the Radisson Blu Hotel in Espoo.

19:30 A casual jubilee dinner at the Radison Blue hotel
Address: Otaranta 2, 02150 Espoo.

June 16th 2022

9:00–15:00 Excursion to Laajalahti nature conservation area and Villa Elfvik Nature Center, Espoo

The organiser will arrange a bus transport from Laajalahti nature protection area to the West Harbor, where we will arrive at 15:30.

Ministry of the Environment Finland · Republic of Estonia Ministry of the Environment · METSÄHALLITUS · Republic of Estonia Environmental Board · SYKE · EMU

Liite 3

Yhteenveto Suomen ja Viron 30-vuotisen luonnonsuojeluyhteistyön juhlaseminaarin 15.6.2022 paneelikeskustelusta

Biodiversiteetin suojelu muuttuvassa ilmastossa

Lotta Manninen ja Jukka-Pekka Jäppinen

Puheenjohtaja: Tarja Haaranen
Panelistit: Tuula Kurikka, Hanno Zingel, Aveliina Helm ja Olli Ojala

Panelistit pitivät suuressa arvossa Suomen ja Viron tasavaltojen pitkäaikaista luonnonsuojeluyhteistyötä ja sen aikana saatuja oppeja biologisen monimuotoisuuden suojelusta, hoidosta ja ennallistamisesta. Yhteisten vierailujen ja retkien myönteisistä kokemuksista ovat konkreettisia esimerkkejä tehokkaasti suojellut luontoalueet ja elinympäristöjen ennallistaminen (esim. niityt). Myös tutkijoiden, kollegojen ja paikallisten ihmisten välistä yhteistyötä pidettiin suuressa arvossa.

Suomen ja Viron toiminta perustuu tieteellisestä tutkimuksesta ja käytännön luonnonhoidon kokemuksista saatuun parhaaseen tietoon. Tutkijoiden ja viranomaisten, esimerkiksi opetus- ja kasvatussektorin välinen yhteistyö toimii hyvin. Molemmissa maissa on ammattitaitoisia biodiversiteetti- ja ilmastotutkijoita ja -asiantuntijoita. Tutkimusta täytyy jatkaa ja sitä tarvitaan lisää, mutta samalla tulee tarkastella myös yhteistyön saavutuksia.

Viro ja Suomi ovat hyviä esimerkkejä miten alkuperäisen ja hyvin toimivan luonnon kanssa voidaan elää rinnakkain ja kuinka luontoa ennallistetaan jotta ihmisen suhde luontoon olisi kestävämpää. Tätä tietoa ja kokemuksia voidaan välittää myös muille maille. Euroopan unionissa Suomi ja Viro kantavat osittain vastuun boreaalisen luonnon suojelusta, esimerkiksi soiden ja metsien ennallistamisen osaamisensa pohjalta. Esimerkillä johtamista ja edelläkävijyyttä pidettiin järkevimpinä toimintatapoina sekä EU:ssa että kansainvälisissä neuvotteluissa.

Viro ja Suomi ovat vahvoja metsätalousmaita mistä aiheutuu haasteita metsiensuojelulle. Toisaalta mailla on myös tietoa ja kokemusta kuinka metsäsektorin kanssa voidaan tehdä yhteistyötä.

Luonnonsuojelu ja ihmisten luontosuhde ovat muutostilassa sekä Euroopassa että maailmanlaajuisesti. Näin ollen Suomi ja Viro voivat toimia myös esimerkkeinä vihreän siirtymän edistämisessä sekä siihen liittyvien välttämättömien ja kestävien yhteiskunnallisten muutosten toteutuksessa. Koska muutokseen on integroitava koko yhteiskunta, tärkeitä ovat ennakointi sekä muutoksen toteutus kaikilla tasoilla.

Muutoksia tarvitaan myös luonnonvarojen käytössä sekä poliittisella että käytännön tasoilla. Muutokseen ei voida pakottaa vaan laajentamalla ymmärrystä kaikilla toiminnan tasoilla. Tarvitsemme ajattelumallien muutosta ja enemmän huomiota ympäristöön ja ympäristökasvatukseen.

Koska kaikki päättäjät ja sidosryhmät, sekä kansallisella, Euroopan että maailmanlaajuisella tasolla, eivät ole vielä täysin ymmärtäneet ongelmien vakavuutta, Suomen ja Viron täytyy johtaa tässäkin esimerkkeinä. Samalla meidän on myös tuettava viestinnällä ja tiedonvälityksellä niitä toimijoita, jotka haluavat nykyistä kestävämpää muutosta.

Suomi ja Viro voivat vaatia muilta mailta suurempaa kunnianhimoa vain siinä tapauksessa, että me itse olemme hyviä ja aidosti aktiivisia kumppaneita ja esimerkkejä kestävyydestä. EU-tasolla tarvitaan enemmän yhteistyöhakuisuutta, mutta samalla EU:n tulee lopettaa ympäristön kannalta ristiriitaiset politiikkatoimensa, joiden myötä samaan aikaan voidaan tehdä ympäristön kannalta hyviä asioita toisaalla ja todella huonoja asioita muualla. Panelistien mielestä ilmasto- ja biodiversiteettiasiat on nostettava päätöksenteon kärkeen ja samalla on eliminoitava prosessit, jotka tuhoavat luonnonsuojelun saavutuksia.

Koska helppoja ratkaisuja ei ole, yhteistyötä muiden sektoreiden kanssa on jatkettava, sillä työn sisältö ja laajuus ovat laajentuneet. Muutostarve koskee kaikkia toimijoita. Sektoreiden välinen yhteistyö pysyy yhtenä avainteemoista ja valtavirtaistamisen myötä yhteistyöhön saadaan mukaan kaikki toimijat.

Suomessa kansallisessa biodiversiteettistrategiassa tunnistetaan tärkeitä tavoitteita, kuten politiikkakoherenssi. Vaikka Suomessa on kovan tason tutkimustietoa biodiversiteetistä ja ilmastonmuutoksesta, tällä hetkellä kaikki relevantit sidosryhmät eivät jaa samaa tietopohjaa. Riittävien voimavarojen kautta prosesseja ja rakenteita voidaan kuitenkin muuttaa ja samalla ymmärtää mitä muut toimijat tekevät. Toisaalta tämä on vain yksi näkökulma asiaan ja on toteutettava useita muitakin toimenpiteitä.

Monet virolaiset ja suomalaiset yritykset ovat valmiita edistämään asiaa, esimerkiksi vähentämään haitallisia ympäristövaikutuksiaan, mutta yrityksillä ei aina ole tähän tarvittavaa tietoa tai työkaluja. Luonnonsuojelututkijoiden ja -asiantuntijoiden tulee välittää yrityksille tutkimuksiin perustuvia suosituksia ja niiden pohjalta auttaa myös kansalaisia ymmärtämään mitä he voisivat tehdä. Ihmiset ovat joskus vanhoillisia, taloudellista menestystä arvostavia ja muutosvastarintaisia, mutta kun ihmiset haluavat parantaa maailmaa, heiltä voi saada hyviä käytännönläheisiä ratkaisuja.

Panelistien mielestä Dasguptan raportti (The Economics of Biodiversity) on lisännyt tietoisuutta biodiversiteettikysymyksistä maailmanlaajuisesti. Esimerkiksi Suomen valtiovarainministeriö on nykyään aiempaa enemmän yhteydessä ympäristösektoriin. Vaikka ekosysteemipalvelujen arvosta on nykyään paljon tietoa, näiden palvelujen rahallista arvoa ei edelleenkään tunneta kovin hyvin. Ekosysteemipalvelut ja elinympäristöjen luontaisten prosessien ennallistaminen ovat yhteydessä myös ns. luontopohjaisiin ratkaisuihin (Nature based Solutions, NbS).

Finanssisektori on yleensä muita sektoreita nopeampi korjaamaan toimintaansa oikeaan suuntaan, sillä luonnonsuojelun tavoitteet ovat kannattavia myös tulevien sukupolvien näkökulmasta. Luonnonsuojelu tarvitsee myös yksityistä rahoitusta, jota tulisi myös edistää. Sidosryhmiä, jotka haluavat panostaa parempaan luonnonhoitoon, voidaan palkita esimerkiksi keventämällä verotusta.

Panelistit katsoivat, että jatkossa vapaaehtoisten suojelutoimenpiteiden rinnalla myös lainsäädännön rooli voi vahvistua kun uudet lakisääteiset lähestymistavat on saatettu voimaan (esim. Suomen uusi luonnonsuojelulaki).

Luonnonsuojelua tarvitaan maailmanlaajuisella, alueellisella, kansallisella, paikallisella ja henkilökohtaisella tasolla. Valmisteltavana oleva Euroopan unionin uusi ennallistamislaki on hyvä esimerkki EU:n lakiehdotuksesta, jollaista EU:n jäsenmaat eivät voisi yksin saavuttaa. Lain ja sen säädösten käytännön toteutuksen tulisi olla mahdollisimman joustavaa, mikä osallistaa myös kansalaisia ja yksilöitä. Ehdotuksen vaatimukset on suunniteltu yhtäläisiksi kaikille jäsenmaille.

Uusien suojelualoitteiden myötä Virossa on edelleen useita inspiroivia luonnonsuojelumahdollisuuksia. Näitä ovat esimerkiksi lohijokien yhteiset suojeluhankkeet, yksityisten puutarhojen hoito, “Tehdään se” -kampanja ja vappupäivän biodiversiteetin toimintapäivä. Mahdollisuuksia on myös maisemansuojelun osalta.

Suomessa esimerkiksi Yleisradion hyvin suosittu ja vaikuttava “Pelasta pörriäinen” -viestintäkampanja on lisännyt ihmisten tietoisuutta pölyttävien hyönteisten tärkeydestä. “Kansalaisraadin” (https://kestavakehitys.fi/kansalaisraati) tulokset ovat osoittaneet, että ihmiset

haluavat toteuttaa pieniä lähiluonnon suojelutoimia, mikä edistää myös laajempaa näkemystä suojelutoimien tärkeydestä. Jos ihmiset eivät voi vaikuttaa heidän lähiympäristöään koskeviin päätöksiin, he voivat turhautua. Meidän tulisi siis tarjota enemmän työkaluja myös yksittäisille ihmisille, mikä vaikuttaa myönteisesti lähiympäristön tilaan.

Panelistien mielestä yhteisen tietopohjan saavuttamisen ja olemassa olevan luonto- ja ilmastotiedon jakamisen tulisi olla Suomi-Viro -yhteistyössä tärkeässä roolissa myös seuraavien 10 vuoden aikana. Yhteistyön olennaisena perustana nähtiin EU-strategiat, jotka auttavat yhteisön jäsenmaita tekemään yhteistyötä sekä vaihtamaan tietoa ja osaamista strategioiden toimeenpanosta. EU:n uuden ennallistamislainsäädännön toivottiin kohdistavan huomiota EU-strategioiden toimeenpanoon hyvin käytännönläheisellä tasolla. Lisäksi katsottiin, että Viron ja Suomen tulisi nähdä luonnonsuojelun koko kuva, eikä kadottaa näkemystä siitä mitä me haluamme yhdessä osaltamme saavuttaa ja saattaa valmiiksi.

Lisa 3

30 aastat Soome ja Eesti looduskaitsekoostööd
tähistava juubeliseminari 15. juuni 2022
paneeliarutelu kokkuvõte

Elurikkuse kaitse muutuvas kliimas

Lotta Manninen ja Jukka-Pekka Jäppinen

Arutelu juht: Tarja Haaranen
Panelistid: Tuula Kurikka, Hanno Zingel, Aveliina Helm ja Olli Ojala

Arutelus osalejad väärtustasid Soome-Eesti looduskaitsealase koostöö pikka ajalugu ja aja jooksul saadud õpetlikke kogemusi, kuidas bioloogilist mitmekesisust säilitada ja taastada ning loodusalasid majandada. Vastastikused külaskäigud ja ühised ekskursioonid on andnud võimaluse tutvuda tõhusalt kaitstud loodusalade ja taastatud elupaikadega (nt taastatud niidud): kogemustest on saadud palju positiivseid impulsse. Arutelus hinnati kõrgelt ka koostööd teadlaste, kolleegide ja kohalike inimestega.

Soome ja Eesti lähtuvad oma töös parimast saadaolevast teabest. Põhiteemadeks peeti teadusuuringuid ja praktilist looduskaitsekorraldust. Teadlaste, ametiasutuste ja teiste huvirühmade (nt haridussektor) koostöö toimib. Mõlemas riigis on olemas võimekad elurikkuse ja kliimamuutuste teadlased ning eksperdid. Tuleb jätkata teadus- ja rakendusuuringutega ning tutvuda ka partnerite saavutustega.

Soome ja Eesti võivad olla head eeskujud, kuidas inimtegevuse kõrval hoida ka metsikut ja iseseisvalt toimivat loodust, milliste võtetega loodust taastada ja kuidas loodusega säästvamalt koos elada. Seda teadmust ja kogemust saab edasi anda ka teistele riikidele. Euroopa Liidus on Eestil ja Soomel kanda suur vastutus boreaalsele vöötmele omase looduse kaitsel. Üks hea näide on meie kogemused siinsete turbaalade ja metsade taastamisel.

Meil ei ole muud mõistlikku valikut, kui olla Euroopa Liidu ja rahvusvahelistel läbirääkimistel ettekuulutaja ning näidata eeskuju. Eestis ja Soomes on tugev metsandussektor, mistõttu pakub metsade elurikkuse küsimus palju väljakutseid. Teiselt poolt on meil olemas teadmised ja asjatundlikkus selle sektoriga koostööks.

Euroopas ja üleilmselt on muutumas looduskaitse paradigma, samuti inimeste arusaam loodusest. Soome ja Eesti saavad tuua näiteid, kuidas toetada rohepööret ning vajalikke ja kestvaid muutusi ühiskonnas. Peame senisest rohkem panustama teavitusse ja aitama kaasa, et üleminek säästlikumale elukorraldusele toimuks kõikides valdkondades. Sellesse üleminekuprotsessi tuleb kaasata kogu ühiskond.

Üleminekuks vajame nii poliitilisi kui ka praktilisi muutusi loodusvarade kasutuses. Neid muutuseid ei saa käivitada jõuga, vaid avardades ühiskonna teadlikkust igal tegevustasandil. Vajame viise, kuidas muuta oma mõtlemist ning suurendada huvi keskkonna ja keskkonnahariduse vastu.

Soome ja Eesti peavad oma eeskuju rolli tõsiselt võtma, sest riiklikul, Euroopa ja globaalsel tasandil ei ole kõik poliitikud ja huvirühmad veel täielikult aru saanud, mis on kaalul. Peame toetama neid osapooli, kes taotlevad tegelikku muutust, nt suhtlemise ja teabe levitamise kaudu.

Teistelt riikidelt saame kõrgemaid eesmärke nõuda vaid siis, kui jääme ise heaks eeskujuks ning oleme aktiivsed ja koostööaltid partnerid. Vajame rohkem koostöövalmidust ka Euroopa Liidu tasandil, et peatada vastuolulised poliitikad ja tegevused. Peame seadma kliima ja elurikkuse oma otsustes esikohale ning peatama need protsessid, mis hävitavad looduskaitsealaseid saavutusi. Meie panus peab olema maksimaalne, sest vaid nii on võimalik protsesse ja struktuure muuta ning ka teada,

teised eluvaldkonnad teevad. See on vaid üks aspekt, samamoodi tuleb suunata paljusid sotsiaal-majanduslikke arenguid.

Paljud ettevõtted Eestis ja Soomes on valmis panustama, näiteks vähendama oma tegevuse kahjulikku mõju keskkonnale, kuid neil ei ole alati selleks sobivaid vahendeid ega vajalikku teavet. Looduskaitsjad peaksid andma siin teaduspõhiseid soovitusi ning aitama ka tavainimestel mõista, millega nemad saaksid panustada, et elukorraldus oleks loodussäästlikum. Inimesed on vahel konservatiivsed, väärtustavad raha ega soovi suuri muutusi, kuid kui on tekkinud tahe muuta keskkonda paremaks, suudab igaüks leida ka häid praktilisi lahendusi.

Majandusteadlase Dasgupta ülevaade (aruanne „The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review“) on aidanud suurendada teadlikkust elurikkusest kogu maailmas, nt on sellest lähtunud ka Soome rahandusministeerium, mis tänapäeval tähtsustab märksa enam koostööd keskkonnasektoriga. Rohkelt on olemas ka teavet ökosüsteemiteenuste väärtuse kohta, kuid mitte alati ei teata nende rahalist väärtust. Otsides lahendusi ühiskonna erisugustele probleemidele, saame palju tugineda just loodusele: looduspõhiste lahenduste (Nature-based Solutions) hulka kuuluvad ka ökosüsteemiteenused ja looduslike protsesside taastamine.

Seda, et looduskaitselised eesmärgid on tulusad tulevastele põlvkondadele, peab oma arengusuunistes arvestama finantssektor. Samuti peame suurendama erasektori rahalist panust, saavutamaks looduskaitselisi eesmärke. Võimalik on premeerida neid huvirühmasid, kes pingutavad loodushoiu nimel rohkem, nt vähendades nende maksustamist.

Vabatahtlike või seadusandlike meetmete vahekorra küsimuses tõdesid arutelus osalejad, et vabatahtlike meetmete suureneva osatähtsuse kõrval võib tugevneda ka uusi lähenemisviise järgivate õigusaktide roll (nt Soome uus looduskaitseseadus, mis on läbivaatamisel).

Looduskaitsemeetmeid on vaja üleilmsel, regionaalsel, riiklikul, kohalikul ja üksikisiku tasandil. Heaks näiteks on ettevalmistamisel olev Euroopa Liidu looduse taastamise määrus, mille vastuvõtmist ükski liikmesriik üksi ei saavutaks; selle õigusakti nõuded hakkaksid kehtima kõikidele liikmesriikidele ühtmoodi. Õigusaktide ja määruste rakendamine peaks olema võimalikult sujuv, mis kaasab ka ühiskonna ja üksikisikuid.

Eestis leidub jätkuvalt mitmeid innustavaid looduse kaitsega seotud algatusi, näiteks lõhejõgede ühiskondlik kaitse, eraaedade looduslähedane majandamine, kampaania „Teeme ära!“ ja elurikkuse päeva tähistamine.

Soomes on olnud väga populaarne bioloogilise mitmekesisuse teabekampaania „Pelasta pörriäinen“ (korraldaja Soome ringhääling YLE), mis on aidanud suurendada inimeste teadlikkust tolmeldajate tähtsusest. Soome säästva arengu aktsiooni „Kansalaisraati“ (https://kestavakehitys.fi/kansalaisraati) tulemused on näidanud, et inimesed tahavad oma kodukohas ellu viia väiksemaid elurikkuse aktsioone, kuid see loob ka laiemat pilti. Seega peaksime andma rohkem võimalusi ja vahendeid üksikisikutele, sest nende eestvõttel paraneb kodukoha keskkond. Inimesed võivad olla pettunud, kui neil ei ole võimalusi osaleda otsustusprotsessis ja panustada positiivsetesse muutustesse.

Aruteluringis leiti, et Eesti ja Soome tihe kogemustevahetus ning laialdasem teabe jagamine elurikkuse ja kliima kohta peaks olema oluline ka järgmise 10 aasta jooksul. Euroopa Liidu strateegiate rolli peeti samuti tulevase töö põhialuseks, sest need dokumendid aitavad liikmesriikidel teha koostööd, vahetada teavet ja teadmisi strateegiate rakendamise kohta. Avaldati ka lootust, et Euroopa Liidu uus looduse taastamise õigusakt peaks keskenduma strateegiate rakendamisele väga praktilisel tasandil. Eesti ja Soome peaksid nägema kogu tegevuse ulatust ega kaotama silmist seda, mida me oma riikides saavutada tahame.

Appendix 3

Summary of a panel discussion held at the 30th Anniversary event of nature conservation co-operation between Finland and Estonia, 15.6.2022

Conserving biodiversity in a changing climate

Lotta Manninen and Jukka-Pekka Jäppinen

Moderator: Tarja Haaranen
Panelists: Tuula Kurikka, Hanno Zingel, Aveliina Helm ja Olli Ojala

The panelists valued the long history of Finnish-Estonian nature conservation cooperation and lessons learned in conserving, managing and restoring biological diversity. Concrete examples of effectively protected nature areas and restoration of habitats, for example meadows, are among those positive experiences during the mutual visits and excursions. Collaboration with scientists, colleagues and local people, were also highly valued.

Finland and Estonia are basing their work on best available information. Scientific research and practical nature management were regarded as key themes. The cooperation between researchers, authorities and other stakeholders, for example. the education sector, works well. There are capable biodiversity and climate change scientists and experts in both countries. There is a need to carry on the work in science and research, and also look back what the partners have achieved.

Finland and Estonia can be good examples of how to co-exist with the wild and fully functioning nature, how to restore it and also live more sustainably with nature as humans. The knowledge and expertise can also be delivered to other countries. Finland and Estonia are partly carrying the responsibility of boreal nature in the European Union, for example through the expertise on peatland and forest restoration.

There is no other reasonable way than being forerunners and leading by example in the EU and international negotiations. Estonia and Finland have strong forestry sectors, which means challenges in the questions of forest biodiversity. On the other hand, we have knowledge and expertise in co-operating with this sector.

On the European and global level, the paradigm of nature conservation and the way how people perceive nature is changing. Finland and Estonia can give an example how we facilitate the necessary green transition and the necessary and durable changes in our societies. We need to be pro-active and make the transition happen at all levels. The whole society must be integrated in this transition process.

In this transition, we need political and practical changes in the way we use natural resources. Change cannot be done by force, but by broadening our understanding in every level of action. We need ways to change our thinking and more interest on the environment and environmental education.

Leading by example means that Finland and Estonia must take our role seriously and act as examples, because on national, European and global levels, all politicians and stakeholders have not yet fully realized what is at stake. We must support those actors who want to make the change, for example by using communication and dissemination of information.

We can demand more ambition from other countries only if we ourselves remain good examples and truly active and cooperative partners. We need more collaborative attitude also on EU level, and stop controversial policies and actions, such as doing good things in one place but making it worse in other places. We must start putting climate and biodiversity on the top of decision making and eliminate those processes that destruct nature conservation achievements.

There is no simple solution, we must continue our cooperation with other sectors, because the content and extent of the work has recently widened. Now every actor has to change. Cross-sectoral cooperation remains one of the keys and through mainstreaming we can get all actors involved.

Finnish National Biodiversity Strategy has identified important goals that we must achieve, e.g. policy coherence. For instance, Finland has good scientific knowledge on biodiversity and climate change, but the relevant stakeholders do not share the same knowledge base. With sufficient capacity and knowledge, it is possible to change processes and structures. This is only one aspect; there are also several other things have to be done.

Many companies in Estonia and Finland are ready to contribute, for example by reducing their harmful impacts, but they do not always have the tools or information to do this.

Nature conservationists should target science-based recommendations but also help the general public to understand what they can do. People are sometimes conservative: they value money and don't like major changes, but when they want to make it better, they can invent good practical solutions.

The Dasgupta Review (The Economics of Biodiversity report) has raised the awareness on biodiversity questions globally, for example in the Finnish Ministry of Finance, which is nowadays keeping more contacts to the environment sector. For instance, there are a lot of information on the value of ecosystem services, but not always on their monetary value. Nature-based solutions (NbS) are also connected to ecosystem services and restoration of natural processes.

In general, the financial sector is more rapid to turn in the right direction, because nature conservation goals are profitable also for the next generations. Everyone should also enhance the flow of private money to nature conservation purposes. It is possible to reward those stakeholders who put more efforts on the better care of nature by reducing their taxation.

On the question of voluntary or legislative measures, the panelists saw that along with the voluntary measures, the role of legislation may become stronger when new legislative approaches are in place (for example, the new Nature conservation Act of Finland, which is under revision).

Nature conservation actions are needed on the global, regional, governmental, local and individual levels. On the regional level, the new restoration law of European Union, which is under preparation, is a good example of a legislative proposal that no single member state would achieve alone and its requirements are also planned to be equal to all member states. The implementation process should involve everyone, including private citizens, so that it is as smooth as possible.

In Estonia there are still several inspiring nature conservation possibilities through new initiatives. For instance, the joint protection of salmon rivers, private management of gardens, "Let´s do it" campaign and May 1st Biodiversity action day are examples. There are also opportunities, e.g. in landscape protection.

In Finland, the biodiversity information campaign "Pelasta pörriäinen" (Finnish Broadcasting Company YLE), which has raised the awareness of people on the importance of pollinators, has been a very popular and impressive initiative.

The results of "Kansalaisraati" (https://kestavakehitys.fi/kansalaisraati), have shown that people want to do small biodiversity actions nearby, but this nurtures the bigger picture, too. So, the scientific community should give more tools for individuals and have an impact on close environment. People can become frustrated if they cannot make positive changes in their nearby decision making.

The panelists also saw that achieving common knowledge base and sharing of existing biodiversity and climate information should be important for the next 10 years. The role and fundamental basis of EU strategies should help member states to cooperate by providing the expertise on how to implement these strategies. It was also hoped that the new EU's restoration legislation should focus on the implementation of these strategies on a very practical level. Estonia and Finland should see the whole setting, and do not lose sight what they want to achieve and complete in our countries.

ISBN 978-9916-719-47-3 (trükis)
ISBN 978-9916-719-48-0 (pdf)